

Nr 2, 2000 årgång 37
50:- inkl moms

Sökaren

Många människor som Kersti Wistrand träffat, när hon forskat kring utomkroppsliga upplevelser, har berättat om möten med änglar och andra överjordiska väsen. Foto: Bela Unger.

Semester med andliga förtecken

På ön La Gomera finns både meditationscenter, alternativbehandlingar och delfinflockar i det omgivande havet. Sökarens reporter åkte dit på andlig semester.

Reportage Eva Sanner

Marianne Lidfors-Malmström leder gruppresor till de delfinrika vattnen utanför La Gomera, en av Kanarieöarna.

Många av oss tror nog att Kanarieöarna är så upptrampat som turistmål att det inte finns något mer att upptäcka. Lyckligtvis är det inte riktigt sant. Ön La Gomera, ett par timmars båtfärd från Teneriffa, erbjuder visserligen få folktomma platser. Men där finns ändå mycket spännande att upptäcka, både när det gäller andliga upplevelser och möten med delfiner i det klara vattnet runt omkring den cirkelformade ön.

Målet för en resa hit kan till exempel vara meditationscentret Argayall, beläget i Valle Gran Rey som nås med buss över bergen från färjeläget i San Sebastián. Tidigare var Argayall ett auktoriserat Oshocenter. Idag har man inte längre

denna inriktning, utan välkomnar lärare och grupper från olika håll. Till exempel har Shanti Mayi varit här vid flera tillfällen liksom Isaac Shapiro.

– Vi har många kursledare i tantra, meditation och esoterik som lägger sina kurser här. Men vi försöker att inte bara syssla med sådant. Stadigt återkommande är till exempel en grupp från Siemens i Tyskland, som har personalvård här, säger Sudyana som är en av de fast boende på Argayall.

Ordet betyder "ljusets plats" och lär komma från det gamla språket som talades här innan spanjorerna ockuperade öarna, och guancherna, som ursprungsfolket hette, fick finna sig i att bli styrda.

Idag är den tyska turiststockupationen lika omöjlig att bortse från, det gäller både Kanarieöarna och La Gomera som helhet, samt även Argayall. De flesta som kommer hit för att bo kortare eller längre tid är tyskar, eller möjligen holländare eller schweizare. Sudyana är själv schweizare. Nu har han bott här i sex år.

– Vi vill vara ett exempel på ett annat sätt att leva, med meditation och andlig utveckling som ett viktigt inslag, säger Sudyana.

Andlig fristad för resande

– Vi välkomnar svenska besökare, eftersom vi tycker att vi borde vara mer internationella. Vårt officiella språk är egentligen engelska, vilket innebär att vi talar engelska med den som inte kan tyska. Det gäller både oss som bor här och kursledare och terapeuter.

Att bo på Argayall är trivsamt och passar om man vill tillbringa en tid i meditation, men samtidigt få sol och värme. Det går fint att hyra in sig här. Man kan delta i program som man har lust med och samtidigt turista som vanligt i Valle Gran Rey med allt vad det innebär av strandliv och båtturer.

Argayall är dimensionerat för att hysa omkring tolv fasta kollektivmedlemmar samt lika många tillfälligt boende som deltar i de dagliga rutinerna. Dessutom finns enkelt inredda men trivsamma gäst- rum som man kan hyra per natt. Det går också att bo något billigare i stora tält.

– De kommer faktiskt från IKEA, säger Sudyana och skrattar när han visar runt. Något längre bort finns lägenheter för den som vill vara lite mer privat. Priset på Argayall är nästan lika högt som på

det fina hotellet inne i Valle Gran Rey.

– Vi är inte ett hotell, utan en kommunitet eller ett kollektiv. Men alla som vill är välkomna att komma på besök. Vill man bo här längre vill vi dock gärna veta lite mer om personen det handlar om, innan vi säger ja, säger Sudyana.

Massage och akupunktur

Vid vårt besök var priset 85 DM per natt. Men man får en del för pengarna. Här ges ett dagligt fast program av olika slags meditationer – dynamisk meditation, kundalinimeditation och dansmeditation, liksom vipassana (tyst sittande meditation) och yoga. Maten är vegetarisk och känd för att vara god. Det serveras en frukostbuffé och i kvällen en tre-rätters middag.

En särskild resurs är all kunskap att tillgå hos människorna som bor här. Exakt vilka som är hemma vid varje enskilt tillfälle varierar, men chansen finns att få bland annat healing, öronakupunktur, pulsdagnostik, shiatsu (i vatten), homeopatisk rådgivning, massage av olika slag samt aqua wellness, som är ett slags rörelsemassage i varmt vatten. Det finns två pooler på området som värms med solvärme.

Före 1986, då Argayall startade som kollektiv, var området en fruktplantage. Fortfarande skördar man så mycket mango på ägorna att man kan sälja på marknaden. I övrigt odlar man en mängd olika frukter och grönsaker som används i det stora hushållet.

För några år sedan brann meditationshallen ned, därför har man byggt en helt ny hall mitt i området. När man sitter där, och det är riktigt tyst, kan man svagt höra hur stenarna rullar i vågorna och slipas mot varandra för att bli rundare och rundare. Centret ligger nämligen precis vid stranden, som består av kullersten av vulkaniskt material.

Delfinerna i havet

Att sitta på stranden och se solen gå ner i havet är som en meditation i sig. Men havet gömmer också andra intressanta saker som en "sökarturist" kan upptäcka. Ett av de mest kända svenska medierna, Marianne Lidfors-Malmström, ordnar sedan drygt ett år mindre gruppresor till Valle Gran Rey. Detta är en trevlig variant för den som inte vill resa helt ensam – på köpet får man ju hjälp med att organisera sin

Aqua wellness är en kroppsbehandling i vatten som går att få både för den som reser med Mariannes grupper och för den som bor på centret Argayall.

semester. Här tillbringar gruppen en vecka tillsammans, solar, badar samt gör ett flertal båtresor för att kontakta delfiner, av vilka det finns talrika flockar i La Gomera-vattnen.

Marianne blev känd för några år sedan, då hon var en huvudperson i en bok

annat Florida, Israel och Hawaii. Hennes grupper får del av de kunskaper hon förvärvat. Men hon arbetar också på en roman, där hennes erfarenheter finns beskrivna. Hemma i Sverige arbetar hon som konsult i personlig utveckling, bland annat i flera Norrlandskommuner.

Argayall var tidigare en fruktplantage. Idag tar man emot gäster som vill meditera och söka sitt inre, för kortare eller längre tid.

om extraordinära psykiska upplevelser, bland annat kontakter med UFO:n och även möten med delfiner. Boken hade titeln "Gåvan från stjärnorna" och blev en stor försäljningssuccé när den gavs ut 1991. Marianne har sedan dess också rest världen över för att studera delfiner i bland

Delta garna i Mariannes resor bor i rum eller lägenheter och gör turer tillsammans med henne och hennes kapten Jens, vars lilla båt kan ta omkring tio personer. Eftersom delfinerna är vilda, tränger man sig inte på utan väntar på att djuren själva tar kontakt, vilket oftast sker. Det finns

också tid för fika och bad. Om delfinerna tar initiativet, går det ibland att simma bredvid dem en stund, vilket förstås är en hisnande upplevelse. Det är stora, vackra och spännande djur.

Ett uppskattat inslag i vecko-programmet, när Sökarens reporter deltog i en resa, var en dagsutflykt med buss till nationalparken Garajonay, som ligger mitt på ön. Här kan man vandra i flera timmar i en mycket speciell urskog, som bjuder behaglig skugga som omväxling till den stekande solen. Efter promenaden intog gruppen en traditionell gomerisk måltid i en by intill nationalparken. Annat som ingår i Mariannes paketresa är undervisning om delfiner, färglära och mental träning, totalt tolv kurstimmar per resa.

När Sökarens reporter besökte La Gomera den sista veckan i november, var det tydligt att vintern hade kommit, även om den på dessa breddgrader mest är som en svensk vårdag. Bästa tiden att åka till La Gomera är tiden mars-maj och september-oktober. Mitt i sommaren är det mycket varmt, vilket inte passar alla. Om det blir för sent på hösten blir å andra sidan delfinerna mindre pigga. Man kan

Många olika kurser kan förläggas på Argayall säsong. Här pågår en massageutbildning.

dock ha tur och få både sol och delfiner ända in i mitten av november. Resa till Argayall för att meditera i stillhet kan man förstås göra året runt. På Argayall säger man att det är mest fullbokat i april-maj och kanske även i oktober. Kanske La Gomera för kommande vår eller höst?

UPPLYSNINGAR:
Marianne Lidfors-Malmström
telefon 042-124343
fax 042-145650.
Argayall, tel 0034922-697008
e-post argayall@infocanarias.com

Annonsera i Sökaren!

Ett veckoslut om gränsvetenskaplig forskning

Symposium den 8 april om Människan och elektromagnetisk strålning, konferens den 9 april om 'Spökerier' och poltergeist – kan det undersökas vetenskapligt?, båda i Stockholm.

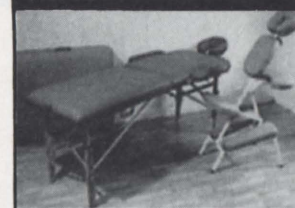
På symposiet den 8 april medverkar docent Olle Johansson, Karolinska Institutet, en av Sveriges ledande forskare på området. Han redovisar 'Biologiska och medicinska effekter av modern elektromagnetisk strålning'. Därutöver blir det bl a föredrag av läkaren Nils-Olof Jacobson om 'Läkekonst och subtila energier' samt av kemisten Benny Johansson om 'Subtil energi i biologiska system'. Symposiet arrangeras av Sällskapet för Parapsykologisk Forskning och Nätverket för Gränsoverskridande Vetenskap, efter en idé av Olle Johansson.

Huvudgäster på konferensen den 9 april är de amerikanska parapsykologerna dr William Roll och dr Andrew Nichols som försökt kartlägga eventuella orsaker till upplevelser av 'spökerier' på svenska och danska slott. Konferensen arrangeras av Sällskapet för Parapsykologisk Forskning och John Björkhems Minnefond. Medverkar gör också Nils-Olof Jacobson som talar 'Om svårigheter vid fältundersökningar i parapsykologi' eller hur man umgås med poltergeistar.

Kostnad för symposiet är 300:-, för konferensen 100:-. Måltider tillkommer.

Program från Göran Brusewitz, tel/fax: 08-466 98 58
e-post: goran.brusewitz@swipnet.se, och Britta Deurell tel/fax: 08-560 338 55
e-post: stiftelsen.arcia@telia.com.

MASSAGEBÄNKAR & -STOL

Ring eller skriv för prospekt!

Vitaform
Alekärrsvägen 30
445 56 Surte
Tel 031-98 34 77

ETTÅRIG BILDOLKNINGSUTBILDNING

med Kristina Wennergren
KONTINUERLIG KURSSTART
VARJE HALVÅR I TRE STÄDER:
♥ Umeå **veckoma 2 och 31**
♥ Stockholm **veckoma 4 och 24**
♥ Göteborg **veckoma 6 och 29**
Bildtolkningscentret, Box 2145,
448 02 TOLLERED, Tel: 0302-320 37
Fax: 0302-320 72, Mobil: 070-213 50 43
E-mail: bildtolkningscentret@swipnet.se

SÖKAREN
Adress Box 10
663 21 SKOGHALL
Telefon 054-51 89 00
Fax 054-51 89 02
E-post red@sokaren.se
Postgiro 70 60 47-8
Bankgiro 372-8128
Hemsida på Internet www.sokaren.se

Redaktör och ansvarig utgivare Sven Magnusson

Prenumeration Helår (6 nr) 250:-
Halvår 150:-

Annonser Ring för prislista

Tryckeri Wallin & Dalholm
Lund

ISSN 0038-0504

INNEHÅLL:

Eva Sanner:
Semester med andliga förtecken 1

Åsa Freij:
Samtal om New Age 6

Bo G. Johnson:
Psykiska biverkningar av organtransplantationer 8

Viveka Lindgren:
Utanför kroppen-upplevelser 10

Jan Erik Sigdell:
Är materialisationer möjliga? 12

Jan Torberntsson:
Jägarpojken 14

Läsarforum 16

Bokfloden 18

Sökarnytt 25

Kerstin Stina Carlsson:
Mystik behöver inte vara mystisk 26

Kerstin Stina Carlsson:
Mystik eller lyckopiller 28

Bengt Petersen om livet 32

Tankar kring kravet att göra en tidskrift i rätt tid – och ett försök att introducera numret.

Här sitter jag en lördagkväll i februari med en tom ruta framför mig på datorskärmen. Jag har inte lyckats skriva något här ännu, fastän det skall vara klart denna dag. Man börjar bli gammal. Vid årsskiftet drabbades jag dessutom av en för mig sällsynt långvarig förkylning. Den gjorde mig svag och håglös. Efterverkningarna sitter ännu i.

Jag borde också ha städat här i lägenheten (lördag är min städdag). Nu ser det inte snyggt ut, trots att jag kan få besök i dagarna. Avlastningsbordet är fullt av papper, skrivbordet också. Brev ligger obesvarade, räkningar obetalda.

Jag ser att jag i alla fall har tagit fram dammsugaren. Det är alltid något.

Arbetslusten och tiden räcker inte till. Inte pengarna heller. Upplagan sjunker nog i år också. Annonstäkterna likaså.

Fast det finns ju andra som jobbar. Åsa ringer om ett reportage hon vill göra. "Hej, lilla gubben!" hojtar hon. Jag lyckas dölja min håglöshet.

Nr 2, 2000 blev i alla fall till. Fast jag har själv skrivit nästan ingenting i det.

Några tankar kring innehållet: Teosofen, själsläkaren Bo G. Johnson funderar en del utifrån esoteriska föreställning kring möjliga psykiska effekter av organtransplantationer. Det är en märklig, ny aspekt på en av medicinens landvinningar. Kanske är det sant att något av "själen" sitter fast i bortopererade kroppsdelar. Misstankar om detta finns i alla händelser.

Är materialisationer möjliga? Frågan ställs av Jan Erik Sigdell, tekn. lic. men nu reinkarnationsterapeut, som tror att många mirakelmän visar upp

både äkta mirakler och trick. Detta gäller även Sai Baba. Trick är det lättaste. Uri Geller och Olle Jönsson gick ibland den vägen.

Jan Torberntsson berättar om en inre upplevelse i samband med reinkarnationsterapi, där bilder dykt upp i medvetandet, vilka skulle kunna vara minnen av tidigare liv. Inget är dock säkert. Men att reinkarnation i alla fall är en möjlighet gör livet mer spännande.

Om ett intressant semesterställe för sökare på Kanarieöarna berättar Eva Sanner.

Åsa Freij har lyssnat på en debatt om New Age. Nya tidsåldern uppmärksammas i olika kretsar. Inte sällan ställs New Age mot kristen tro. Men finns det verkligen något sådant som en New Age-rörelse? Rör det sig inte om en rad skilda mänskliga företeelser? Min New Age ser man inte mycket av i dessa dagar. Det var det som exempelvis Marilyn Ferguson och Mark Satin talade och skrev om. Vart tog det vägen?

Viveka Lindgren skriver om utanför kroppen-upplevelser – med tonvikt på Kersti Wistrands forskning. Det rör sig här också om en möjlighet som gör livet mer fascinerande.

Kerstin Stina Carlsson bidrar med två artiklar om mystik, som säkert får skeptikerna att sätta kaffet i vrångstrupen. Och Bengt Petersen meddelar oss i väl genomtänkta formuleringar en del av sina tankar om människan och livet.

I övrigt som vanligt bland annat bokrecensioner.

Nå, det blev litet kraft i den här rutan i alla fall.

Numrets övriga innehåll är säkert mer läsvärt. Då får läsarna ändå valuta för pengarna.

SM

Samtal om New Age

"New Age – 2000-talets religion?" var rubriken på ett seminarium i Liljevalchs konsthall i januari.

Reportage Åsa Freij

I den samtalande panelen på seminariet "New Age – 2000-talets religion?" ingick Lena Kristina Tuulse på Wäxthuset (för mäniskor) Annika Waldenström på Akal Center, som har program av det slag som ibland kallas New Age, Inga Sanner, idéhistoriker, samt Torbjörn Freij, ledarskribent på den kristna tidningen Nya Dagen.

Samtalsledare var religionsforskaren Peter Åkerbäck.

Publiken fick också så småningom ställa frågor och göra några inlägg.

Paneldeltagarna presenterade sig. Inga Sanner förklarade att hon såg New Age ur ett idéhistoriskt perspektiv. Hon betraktade New Age som en sådan reaktion mot ett förhärskande system som man sett många gånger under historiens gång, när människor känt sig otillfredsställda.

Annika Waldenström berättade att hon i grunden är naturvetare och har arbetat för SMHI i Norrköping men också att hon alltid privat har varit en sökare och till slut blivit det även i sitt arbetsliv – när hon nu driver Akal Center i Stockholm. Hon talade i New Age-anda om sitt intresse för "energibalansering" och vikten av "fria flöden" i kropp och själ. Hon berättade också om Ambres som en livslärare som hon i flera år studerat för. (Ambres sägs vara en ande vars visdom förmedlas av mediet Sture Johansson i trans, talande med en förändrad röst.)

Lena Kristina Tuulse nämnde sin högst "rumsrena" utbildning som psykolog och gymnastikdirektör, som hon dock ansåg inte hade räckt till för att ge svar på viktiga existentiella frågor och känslomässiga behov, som hon liksom många andra burit på. Men det var under sitt arbete som psykolog som hon kom i kontakt med nya terapier, vilka hon fattade intresse för och fann utgöra goda komplement till de traditionella psykologiska behandlingsmetoderna.

– När familjeterapin och gestaltterapi först kom, så ansågs de också suspekta, framhöll Lena Kristina apropå misstänksamheten mot dagens nya terapier. Idag har öppenheten ökat mycket. Nu vågar även Socialstyrelsen tala om människors känslomässiga och andliga behov.

Lena Kristina har i många år med framgång drivit Wäxthuset på Vaddö, som väl närmast kan beskrivas som en kursgård där man vill lära ut en kärleksfull livshållning snarare än lyfta fram fakta om speciella livsåskådningar och metoder för att uppnå bättre fysisk och psykisk hälsa. Hon bekände att hon alltid sett sig som en kristen, fast hon inte delade alla kyrkans åsikter och dogmer. Hon såg dock få egentliga motsättningar mellan kristen tro och "den nya tidens" tro.

Torbjörn Freij, som sa sig vara en traditionell kristen, menade att kyrkan visar för liten öppenhet och tolerans. (Han har

Paneldebatten "New Age – 2000-talets religion?" ingick i en serie om nio "upplevelseprogram" i Liljevalchs konsthall i Stockholm 28 december till 6 januari. Initiativtagare och den som ledde arrangemanget, som stöddes av Liljevalchs vänner, var konstpedagogen Erika Holm, anställd vid konsthallen. Hon deltog också själv i ett inslag, "konstmeditation". Upplevelseprogrammen var kostnadsfria för dem som löst entrébiljett till den pågående Hilma af Klint-utställningen, som också i sig kunde ge en andlig upplevelse och utgjorde en lämplig inramning till de övriga delprogrammen.

Upplevelseprogrammen såg ut så här:

28–30 dec. Konstmeditation. Ord och toner möts i en meditativ visning med Erika Holm, konstpedagog, och Kali, Francisca von Koch, musiker.

4 jan. Spontan rumsmeditation. Kali, Francisca von Koch, musiker, spelar indisk harpa och flöjt i utställningssalarna.

5 jan. Qigong – fånga livsenergin. Qigong har sitt ursprung i traditionell kinesisk läkekonst. Andning, kroppshållning, rörelse och meditation kombineras. Claes Tarras Ericsson från Tai Chi Akademien leder övningen.

6 jan. New Age – 2000-talets religion?

dock en gång skrivit boken "New Age – de nygamla lögnerna från Eden" (1984) som är helt negativ till nya tidsåldern-tänkarna.) Han sa också bl a att många, som varit inne i New Age, nu kommer tillbaka till kyrkan för själavård, sedan de varit offer för oseriösa företeelser inom New Age. Några i panelen protesterade och påpekade att det förutom det goda finns sådant som är mindre bra inom alla områden.

Inga Sanner beskrev New Age som en enhetlig rörelse och menade att vad som kännetecknar den är en gemensam vision av en värld som innebär lycka, eller åtminstone en dräglig tillvaro, för alla. Man vill förändra den nuvarande materialistiska och splittrade världen. Man strävar efter en enhet, men det är en enhet med flera strömmar. Det som kallas New Age handlar mycket om känslor och längtan efter de inre, djupare behovens tillfredsställelse.

Åhörarna kunde väl i detta höra samma andliga längtan som kyrkan talar om. Men Torbjörn Freij sa sig höra en maximal subjektivism.

Torbjörn Freij hade förståelse för att många ser kyrkan och kristendomen främst som överhet och institution, mindre som

en levande tro. Men "pärlan i kristendomens leriga åker finns", sa Freij. Och pärlan är Guds eget initiativ att genom Jesus presentera sig själv för människorna.

Inga Sanner undrade varför många inom New Age inte vill kännas vid att de är en del av New Age-rörelsen, medan Lena Kristina Tuulse och Annika Waldenström ville bidra till att ta bort New Age-stämpeln på en mängd goda och egentligen tidlösa idéer som fått ny aktualitet i vår tid. Lena Kristina betonade att här handlar mycket om ofrånkomliga sanningar – om etik och ansvar.

Man återkom till att det är svårt att definiera New Age som något enhetligt, allra minst som en religion man kan tillhöra.

De flesta, som kritiker vill inordna under New Age-begreppet, alltifrån alternativa nobelpristagare till buddhister och ufo-forskare eller vanliga hälsokostare, vill absolut inte själva bära etiketten newageare.

– Hur många här anser sig vara medlemmar i en rörelse, eller religion, som heter New Age? undrade Lena Kristina Tuulse.

Ingen räckte upp handen som svar på denna fråga.

Ändå får man utgå ifrån att de allra flesta av åhörarna i den välfyllda salen var intresserade av andliga frågor utan att vara anslutna till någon etablerad religion och kanske engagerade i något inom den s k alternativa sektorn. Lena Kristina Tuulse hade

Fr v Torbjörn Freij, Erika Holm, Annika Waldenström och Lena Kristina Tuulse. Foto: Åsa Freij.

förmodligen själv valts ut till detta samtal just för att vara representant för New Age, men inte heller hon ville eller kunde sorteras in under begreppet New Age, allra minst om det skulle beteckna en religion.

Så kom programmet om New Age att mest handla om vad begreppet står för och om det alls finns någon företeelse New Age som kan anses så enhetlig att den överhuvud taget kan ha ett namn.

Skepsis

Skepsis kan betraktas som något fint i mänskligt tänkande, innebärande intelligent frågasättande och tvivel, till skillnad från ett slapt godtagande.

Världen är full av påståenden. Flertalet behöver vi inte bry oss om, men några berör vårt liv och vår livsåskådning.

När ett fotbollslags supportrar ropar ut sitt "Vi kommer att vinna!", drar vi kanske på munnen åt deras entusiastiska förutsägelse. Men om några i religiös förvisning allvarligt förklarar att "Jesus kommer snart" eller "utomjordingar nalkas nu vår planet", så är det allvarligare, eftersom det har stor betydelse för oss, om det är sant.

En initial skepsis är nyttig, eftersom den kan hindra oss från att ta grundligt miste och bli hängivna idéer som är ohållbara. Men vi behöver inte alltid stanna i skepsis. Vissa påståenden kan ju visa sig hålla för en kritisk granskning.

Några sätter en stor ära i att beskriva sig som skeptiker. De har en grundläggande övertygelse att dagens naturvetenskap ger en bild av verkligheten som är så korrekt som den kan vara. Kanske kan man beskriva den som ateistisk-materialistisk. Den innebär bland annat att universum inte är planerat, evolutionen inte intelligent styrd, utan att allt i

den sista analysen vilar på slumpen.

Skeptikerna menar att naturvetenskapens karta över verkligheten är så fast etablerad i vår kunskap att den inte kan avvisas utan mycket starka skäl. De är således "skeptiska" till allt som inte stämmer med deras karta. De säger bland annat att om det paranormala finns, måste vi ändra hela vår världsbild.

Talar man om sådant som ESP, PK, UFO, astrologi och alternativ medicin, ser de omedelbart att detta inte stämmer med deras karta och blir därför skeptiska. De säger gärna – helt automatiskt – att det saknas varje bevis för något som kullkastar väsentliga resultat av dagens naturvetenskap.

Men åtskilliga bedömare menar att en annan karta är den rätta. Universum är planerat, evolutionen intelligent styrd. Varje detalj i världen har utformats för att ha en uppgift i helheten.

Många anser att världsgrunden är mental, och universum intelligent.

Det är fel på "skeptikernas" karta. Den stämmer inte med verkligheten. Och det är detta fel som ständigt leder dem vilse.

SM

Psykiska biverkningar vid organtransplantation

En esoterisk betraktelse av Bo G. Johnson

Den 15 november 1999 visades i svensk TV en transplantation av en underarm från en donator till en person som förlorat halva armen. Man fick se hur kirurgerna fann motsvarande senor, nerver och blodkärl i organen och sydde ihop dem. Man fick också ta del av påföljande rehabilitering och se hur funktionerna återkom bit för bit.

Vid slutet av programmet fick man se en man som låg totalförlamad efter en skada i halsregionen. Därefter visades en anatomisk bild av en människokropp med kotor, kärl och nerver blottade. I stora drag beskrevs hur en totaltransplantation av kroppen skulle kunna gå till: hela kroppen nedanför skadan i halshöjd skulle bytas ut. Det bedömdes som svårt men genomförbart. Man förde sedan en diskussion med den förlamade, som var villig att ställa sig till förfogande, om han bara visste att han skulle bli helt återställd. Då kom frågan: "Vem är jag efter transplantationen? Är jag kroppen som har tillhört en annan person eller är jag fortfarande den som är i mitt huvud?" Frågan gick vidare till en professor i neurologi, som sa att själen sitter i huvudet, i centrala nervsystemet. Med själen avsågs här personens "jag". Detta innebar att patienten kunde vara lugn; han själv skulle bli kvar men få en ny kropp!

Emellertid finns det vissa skäl till hans undran. Det kan betraktas som en självklarhet att själen sitter i huvudet, men det finns uppenbarligen erfarenheter som talar för att frågeställningen är mera komplicerad än så. Nyligen fanns en kort notis i en tidning som berättade att flera personer ändrat sitt beteende på ett anmärkningsvärt sätt efter en transplantation, och sedan man i några fall fått veta vem donatorn var, framkom det att det var en person som hade utmärkts av just det nya beteendet hos den som fått en ny kroppsdel.

Det är som om det transplanterade organet skulle överföra själsliga kvaliteter, som integreras med mottagarens själsliv och påverkar hans beteende.

I radion har nu också transplantation diskuterats. I P1 den 17 november i fjol kunde man höra en reporter säga att kropp

och själ hänger ihop och att man vid en organtransplantation "får något annat på köpet". Tydligt är detta en ganska utbredd mänsklig erfarenhet, och i folktron kan man finna motsvarande föreställningar, vilket också anspelades på i radioprogrammet. Man har t ex trott att genom att äta en björn kan man få dess kraft. Jehovas vittnen är kända för sitt avståndstagande från blodtransfusion och hänvisar till bibelställen där blodet beskrivs som heligt, eftersom det är bärare av livet och innehåller människans själ. Därför får det ej överföras från en person till en annan. Blodet är också absolut förbjudet att förtära av samma orsak. Det kommer således in en magisk föreställning även här.

På liknande sätt finns det personer som undviker att äta helt nyfångad fisk, som t ex gädda, eftersom det efter måltiden kan kännas som om någon främmande substans och främmande känslor finns inom en; det upplevs som att detta kommer från fisken. Men genom att vänta någon dag med att äta fisken undviker man detta.

På samma sätt finns det en tradition som säger att man skall vänta tre dagar med en eldbegängelse, så att eter- och astralkroppen hinner lämna den fysiska kroppen i lugn och ro, innan den bryts ned genom förruttelse eller förbränning. Ett intressant experiment som också kan tolkas i denna riktning diskuterades mycket för cirka femton år sedan och beskrevs bl a av Bengt Hubendick i Göteborgs-Posten. Man gjorde experimentellt en inläring på en primitiv mask, en nematod, för att sedan avliva den, torka och pulverisera den och slutligen ge den som föda till andra maskar. Dessa fick sedan krypa i samma labyrint som den första masken, och det visade sig då att de hade lättare att komma ihåg labyrintgångarna än de som inte hade fått denna föda. Man drog slutsatsen att något hade överförts, som var bärare av minnet. Man skämtade om dessa experiment och menade att man kanske kunde öka sin intelligens genom att äta professorshjärnor! Emellertid förhåller det sig så att inläring ökar mängden DNA-protein i cellen, men detta bryts ned i tarmkanalen till aminosyror, varvid minneskomponenten går förlorad, då en annan var-

else konsumerar det. Annars skulle det uppstå en allergisk reaktion, då kroppen ej kan ta emot främmande äggvita, som således måste brytas ned. Nematoden klarar tydligen av att ta till sig proteinet som det är, både genom tarmslemhinnan och därefter från blodet genom blodhjärnbarriären för att nå nervcellens inre. Detta tycks således ske mot naturlagen och kanske är det något annat än det rent registrerbart fysiska som händer även här.

Man vet att minnet har sitt materiella underlag i nervcellernas DNA med en koncentration, en "minnescentral", i fyrhögarna lokalt i hjärnan. I övrigt förefaller minnet vara diffust utspritt i hjärnan. På vilket sätt minnet fungerar sett ur en materiell synvinkel är svårt att förstå. Det finns studier på djur som mer pekar på en effekt av något slags fält eller holotropism. Man har funnit att minnet kan bibehållas trots att djurets hjärna har utsatts för många snitt som borde ha förstört de flesta förbindelserna och därmed minnet och till detsamma kopplat beteende.

Dessa metafysiska antydningar kan föra tanken vidare till de experiment som Rupert Sheldrake baserade sin teori om de morfogenetiska fälten på. Man har t ex funnit att dresserade vita råttor kunnat överföra sin minneskunskap att lösa ett labyrinttest till andra råttor på andra sidan jordklotet utan någon som helst fysisk kontakt dem emellan! Det tycks således finnas något osynligt gemensamt mellan råttorna i de vitt skilda världsdelarna.

Minnet kan tydligen osynligt överföras från en plats till en annan. Eller är det så att alla dessa råttor hade något gemensamt i medvetandet och i minnet, tillhörande ett slags gemensam själ, en gruppsjäl, som varje råtta hade förbindelse med? Det verkar således som om minne och egenskaper på något sätt även har sin existens och hemvist på ett osynligt plan och om man, som den här diskussionen gäller, transplanterar ett organ, så får man minnen och själsliga egenskaper som tillhör donatorn "på köpet".

Det tycks också som om minnet är ordnat på olika nivåer. Ett mera detaljerat, tankemässigt artikulerat minne förefaller

vara mera bundet till hjärnan medan diffusa, betendemässiga och känslomässiga minnen även kan förekomma förknippade med kroppsdelar, som t ex organ som kan komma ifråga vid transplantation.

Den något säregna och obehagliga främmande förnimmelsen, som har rapporterats efter intagande av nyfångad fisk, skulle då vara ett sådant generellt minne. Något av hur fisken har upplevt sig själv i sin kropp har överförts till den som ätit fisken. Förnimmelsen går över efter någon timme och fenomenet kan undvikas genom att man väntar något dygn med att äta fisken. Detta kan tolkas som om den själsliga komponenten i fisken då har lämnat den fysiska delen. Sannolikt krävs en viss känslighet för att man skall kunna förnimma sådana här fenomen.

Detta är några synpunkter på fenomen som kan peka på existensen av sammanhang och påverkan som skulle kunna utgöra en komplikation vid transplantationer. Teosofiskt orienterade personer med verksamhet inom sjukvården har insett dessa frågeställningar och har bl a i två artiklar framfört beskrivningar av vad som kan hända vid transplantation sett ur ett esoteriskt perspektiv. Den ena av artiklarna är skriven av en danska, Ellen Damsholt, och den är översatt och publicerad i Utan Gräns nr 3, 1997: "Organtransplantation ur en andlig synvinkel". Den andra är skriven av läkaren Richard E. Hiltner: "Transplantationer?" i The Quest, sept./okt. 1999, den amerikanska teosofiska sektionens tidskrift.

Jag vill gärna komplettera dessa artiklar med lite bakgrund till denna aktuella fråga. Planerad transplantation har blivit möjlig sedan hjärndödsriteriet infördes 1990. Det innebär att kroppen artificiellt kan hållas vid liv i respirator trots att hjärnaktiviteten har upphört och individen är medvetlös och har bedömts chanslös att återkomma till medvetande. Före detta hade man hjärndödsriteriet, varvid det krävdes säkra dödstecken som stelhet m m för att man skulle kunna förklara en individ som död, vilket är nödvändigt för att man skall kunna ta ut ett organ för transplantation. Vår själ är ur andlig synpunkt odödlig och är genom de finare kropparna förankrad i den fysiska kroppen genom livstråden. Denna har två strängar, en som är förankrad i hjärtat och en som är förankrad i hjärnan. Ur andlig synpunkt dör en människa när hon "drar sin sista suck"! Hjärtat stannar och inandningen upphör, anden har lämnat kroppen. Vid denna tidpunkt brister livstråden och själen kallar tillbaka personligheten i sin eterkropp; kroppens ordnande kraft är nu försvunnen. Inom loppet av tre dagar kommer eterkroppen att upplösas och människan lever vidare i sin astralkropp en viss tid framöver.

Man kan inte använda ett organ för

transplantation från en kropp, vars livsprinciper är borta och därför har läkarvetenskapen infört begreppet hjärndöd. Detta innebär då att organ avlägsnas från kroppen medan personen fortfarande andas och kroppen är varm och levande. Vid denna tidpunkt har eterkroppen ej lämnat kroppen och så länge även ett enskilt organ som t ex hjärtat lever, är dess del av eterkroppen kvar. Själen kan inte gå vidare till andra plan, så länge livstråden ännu är förankrad i det uttagna och åter inopererade hjärtat, som fortfarande lever och fungerar. Man är nu genom livstråden också förbunden med en annan människa som har förankrat sin livstråd i det erhållna hjärtat, då ju hans eget hjärta dött och därmed förlorat livstrådsförbindelsen. Sannolikt kan den döde donatorns själ inte bli fri, förrän den andra människan har dött.

Vilken konsekvens kan detta ha på den nu döde givaren, som är tvungen på ett psyko-magnetiskt sätt att vara nära förknippad med mottagaren och som kommer att på det själsliga planet registrera både egna och mottagarens upplevelser? Givaren kommer att få finna sig i att känna den andra personens önsksningar, lustar och lidelser. Det finns därigenom en risk att den personliga utvecklingen för båda bromsas upp genom att de personliga energierna blandas. Exempelvis finns således risk för att donatorn kommer att få en förlängd vistelse på astralplanet även med en förstärkt medvetenhet av de lägre nivåerna, vilket kan upplevas likt en nattmara. I fall då donatorn har begått självmord föreligger redan före donationen för denne en tendens att kvarstanna på astralplanet, i jordatmosfären, ända tills den normala livslängden har upphört. Följande fråga infin- ner sig i så fall: om organ tas från en människa som begått självmord och organet transplanteras till en mottagare, finns då risk för att den senare erfar en förstärkt dragning till jorden och kanske i högre grad frestas att på ett onormalt sätt ta kontakt med medier och kanalisare för att upprätthålla jordkontakten? Man kan då riskera att mer "negativ" karma på så sätt skapas.

I teosofin har det framhållits att olika organ är förbundna med olika elementprinciper så att t ex levern är förknippad med den emotionella principen eller begärsprincipen. I detta kan man se olika komplikationer både för donatorn och för mottagaren. Det är välkänt att ett antal levertransplanterationer utföres på grund av sviktande leverfunktion inklusive leverscirros på grund av alkoholförgiftning, där då mottagaren i regel har alkoholproblem. Denna problematik kan ju då utgöra en belastning för givaren!

Frågan om karma diskuteras. Då en transplantation är mer intim och utgör en sammanblandning mellan två individer och

ej kan jämföras med den situation, då vi delar samma inandningsluft eller erhåller en blodtransfusion, så finns en möjlighet att det karmiska förloppet påverkas för både givare och mottagare. Kan det då hända att vi i detta perspektiv gör mer skada än nytta? Har vi inte ett ansvar genom att vara medvetna om sakens alla sidor, även om vi menar att vi gör vårt bästa och att det bara är bra att donera?

Hur ser förhållandet ut för den som är mottagare av ett organ? Denne kommer också att vara förbunden med donatorns energi och känner dennes vrede, som kan uppstå när han märker att han är bunden vid mottagaren. Mottagaren av ett hjärta kan t ex lätt komma in i en identitetskris: han kan känna sig splittrad och förvirrad och inte känna igen sig själv, då intrycken kommer från olika håll.

Det finns också den föreställningen att varje enskild cellkärna i organen lagrar minnen av allt individen känt och genomlevt. Detta skulle då innebära att många olika intryck kan tränga igenom och öka förvirringen. Man diskuterar också på vilket sätt ett chakra kan påverka det intransplanterade organet. Man ser här möjligheten till två ytterligheter. Den ena är att ett starkt chakra kan ödelägga organet i fråga och den andra är att i det fall det råder tyngre vibrationer i organet, kan motsvarande chakra hämmas i sin utveckling. Där det är tal om djurorgan kan man inte heller vara säker på att ärftliga egenskaper inte "läcker ut" i den mänskliga organismen.

Avstötningsmekanismen vid en transplantation kan ses som ett Naturens svar på att man är inne på fel väg. I syfte att motverka denna mekanism ger man medicin för att dämpa reaktionen. Man försöker också att kringgå den genom att införa mänsklig arvs massa, DNA, i svinhjärtan för att den mänskliga kroppen lättare skall acceptera att ett främmande organ införlivas i den egna organismen. Frågan är här om man går emot Naturens visdom med återverkningar in i det själsligt-andliga, som här har diskuterats. Är detta utvecklingens väg eller en avväg?

Mot detta att förlänga livet så länge som möjligt med hjälp av transplantationer framförs andligt filosofiska idéer och klärvoajanta iakttagelser som stärker uppfattningen om ett meningsfullt liv efter den fysiska döden och gör det lättare för oss att acceptera denna och inte uppfatta den som ett slutgiltigt slut på vår tillvaro. Detta kan då medföra en mer balanserad och nyanse- rad syn på transplantationsproblemet.

Artikelförfattaren Bo G. Johnson är fil. kand. och med. lic., nu pensionerad psykiater. Artikeln har tidigare publicerats i den teosofiska tidskriften Tidlös Visdom.

Utanför kroppen-upplevelser

Reportage: Viveka Lindgren. Foto: Bela Unger

Maria är en ung kvinna som just har fött sitt första barn. Men hon har förlorat mycket blod och är nära att dö efter en svår förlossning. Samtidigt som hon sjunker ner allt djupare i medvetslöshet, känner hon hur hon sakta glider ur sin kropp, upp mot taket.

Hon upplever hur hon svävar någonstans högt uppe i rummet, med tydlig överblick över det som händer omkring henne. Allt verkar vara kaos, läkare och sköterskor är samlade kring en av sängarna. Där ligger en kvinna helt stel och orörlig medan man oupphörligt försöker få henne att vakna till liv.

Till sin oerhörda chock ser Maria att denna kvinna är hon själv! "Hjälp, är jag alltså redan död?" undrar hon förskräckt. Intill sängen står barmorskan med en nyfödd baby i famnen. Maria känner hur hon genomströmmas av en oändlig kärlek och ömhet inför det lilla barnet, som är hennes eget.

Hon ropar högre och högre, men det är ingen som hör henne. Hon försöker ta tag i en av sköterskorna, men det är som om hennes händer bestod av luft. Ingen märker att Maria finns där, svävande alldeles ovanför deras huvuden!

Det är tydligt att syrgasapparaten, som de för mot den medvetslösa kvinnans ansikte, inte fungerar, men ingen tycks hitta felet. Maria får allt svårare att andas. Hon kämpar förtvivlat för att komma tillbaka till sin kropp: "Jag får inte dö! Vem ska då ta hand om mitt barn?" tänker hon och ser plötsligt sin man komma inrusande i rummet, mycket orolig och upprörd.

"Här är jag! Hör du mig inte?" ropar hon, men börjar inse att hon faktiskt inte existerar i den vanliga verkligheten längre. Hon märker att hon inte bara uppfattar det som sker omkring henne, utan även vad som finns bakom stängda dörrar och i dolda utrymmen. Rakt igenom sängen upptäcker hon en ventil på golvet, som ramlat av från syrgasmasken! Sjukvårdspersonalen har inte sett den, men Marias man hittar den till slut. När den kommer på plats börjar syrgasen fungera igen. Maria ser hur hennes kropp börjar andas och då dras hon också tillbaka in i sig själv.

Maria heter egentligen något annat och är en av många kvinnor som upplevt hur de lämnat sin kropp just under en förlossning. På senare år har ju människor som varit nära att dö, ofta berättat om hur de färdats genom en mörk tunnel till en helt annan dimension. I denna överjordiska tillvaro har de kanske mött en kärleksfull ljusvarelse och även döda anhöriga, innan de varit tvungna att återvända till den fysiska världen igen.

"Det finns ett annat land" heter målningen. Klara, djupa färger och ett omslutande, oändligt kärleksfullt ljus präglar denna minnesbild från dödens gränsland. Tavlan har målats av en av de kvinnor som Kersti Wistrand mött under arbetet med sin kommande bok.

Då har det för det mesta handlat om personer som drabbats av en dödlig sjukdom eller olycka. Men att en del upplevt sådana själsresor under vanliga förlossningar och även i andra helt vardagliga situationer, är något som länge varit ganska okänt. Många människor har efteråt också genomgått djupa själsliga förändringar efter dessa erfarenheter.

Psykolog Kersti Wistrand tillhör pionjärerna inom området. Hon har i mer än 30 år forskat kring både utanför kroppen-upplevelser och fenomen som uppträder i dödens närhet, och utkommer snart med en bok i ämnet. Den bygger på "Marias" och andra kvinnors andliga upplevelser när de fött barn, och hur detta påverkat deras fortsatta liv.

– Det började med att min mor berättade om en sådan händelse när hon låg sjuk för många år sedan. Hon beskrev hur hon en gång på ett egendomligt sätt lösgjort sig från sin kropp. Hon hade svävat upp mot en punkt i taket och uppifrån sett sig själv ligga helt orörlig i sängen. För henne var det en oerhört omskakande erfarenhet. Detta var före Raymond Moodys nära döden-rapporter och på den tiden vågade knappt någon tala om sådana fenomen av rädsla för att bli betraktad som sinnessjuk, berättar Kersti Wistrand.

Hon var själv starkt berörd av moderns upplevelse och ville forska mer kring dessa sällsamma erfarenheter. Under de följande åren studerade hon religion, psykologi, filosofi och mystik med inriktning på förändrade medvetandetillstånd i olika kultu-

rer. 1982 utgav hon tillsammans med sin dåvarande man, Jan Pilotti, antologin "Medvetandet och döden" (Natur & Kultur). Boken handlar bland annat om de fascinerande likheterna mellan våra egna moderna nära döden-upplevelser och själsliga resor bland samiska nåjder, indianska schamaner och indiska yogis.

– Att anden kan frigöra sig från kroppen trodde man hos oss redan på bronsåldern och vikingatiden. Oden sände ut sin själ med korporna Hugin och Munin för att få veta vad som hände på avlägsna platser. Och barnaföderskornas andar fick kraft av gudinnan Frejas osynliga hjälpväsen, diserna, säger Kersti.

Hon kom så småningom i kontakt med flera kvinnor som varit med om märkliga erfarenheter under vanliga förlossningar. De berättade om färder ut ur kroppen, hur de utifrån sett sitt barn förlösas, om den intensiva kärlek och rent telepatiska kontakt de haft med den nyfödda, och hur hela deras tillvaro ofta förändrats på ett omvälvande sätt efteråt. En del har sett färger klarare, drömt annorlunda drömmar att de flyger, blivit känsligare för ljud och ljus. Det har till och med hänt att de fått lampor och TV-apparater att stängas av, eller fått paranormala gåvor, som telepati eller healingförmåga

– För de flesta har det varit mycket positiva erfarenheter. Kvinnor, som varit rädda inför förlossningen, har ofta känt som om de fått hjälp och styrka när de befunnit sig utanför sin kropp. En del har talat om oerhörda lyckokänslor när de sett barnet födas, och hur de kunnat förnimma ett rosa skimmer runt spädbarnets huvud, som en aura. De har ibland också erfär en total, villkorslös kärlek från en annan dimension och ett omslutande ljus som i de typiska nära döden-upplevelserna, trots att de inte varit döende.

I sällsynta fall har dessa fenomen istället verkat underliga och skrämmande.

– En kvinna som sövts med eter hörde ett outhärdligt skrikande ljud samtidigt som hon störtade rakt ut i en tom och svart rymd! Detta minne gav henne sådan ångest att hon sedan inte vågade föda fler barn.

Kersti menar att de skilda upplevelserna beror på vilken medvetandenivå man befunnit sig i. Vanlig vakenhet, dröm, meditation, djuptrans och koma är bara några av dessa olika andliga nivåer. Hon talar också om de visioner som hör ihop med de personliga föreställningarna och de djupare liggande myter och symbolbilder, arketyperna, som alla människor har gemensamt. Begrepp som Jung kallar det individuella och det kollektiva omedvetna.

De märkliga visionerna av hjälpande änglar och kärleksfulla ljusvarelser som en del människor berättat om, kan skeptiker ibland avfärda som gamla kristna föreställningar som finns lagrade i vårt inre. Men det är betydligt svårare att förklara att de som ligger i koma kan följa exakt vad som sker omkring dem och se sin egen livlösa kropp.

– I ett fall kunde en medvetslös kvinna under en förlossning höra samtalet mellan läkare och sköterskor. Hon kunde också avläsa deras tankar och känslor telepatiskt och fick veta att två personer avskydde varandra, fast de försökte hålla god min. När hon efteråt berättade allt detta blev alla i läkarteamet mycket obehagligt berörda, eftersom allt stämde exakt! berättar Kersti.

– Jag minns också en kvinna som skulle genomgå kejsarsnitt. Efteråt var hon mycket upprörd och skällde ut läkarna. Hon hade från sin utomkroppsliga position under narkosen sett tydligt hur de flamsat och skämtat under ingreppet, och samtidigt varit vårdslösa med barnet som fått en stor rispa i pannan. De

Utanför kroppen-upplevelser i andra kulturer

Att själen ibland kan frigöra sig från kroppen och färdas i andra dimensioner, är många människor övertygade om idag. Före Raymond Moodys böcker om nära döden-upplevelser på 70-talet, hade man oftast avfärdat sådana visioner som psykosor. Få vågade berätta om dessa erfarenheter öppet av rädsla för att bli betraktade som sinnessjuka. Själen existerar inte, våra känslor och tankar styrs enbart av kemiska processer i hjärnan och utsläcks när den fysiska kroppen dör. Detta har varit den rådande uppfattningen inom den västerländska naturvetenskapen under de senaste århundradena. Även inom den traditionella kristna kyrkan har många avfärdat tanken på andliga resor: kropp och själ dör samtidigt – och sover tills vi återuppväcks av Kristus på Den yttersta dagen.

1700-talsmystikern Emanuel Swedenborg var en av de första i vårt land som skrev om resor i andevärlden. Både i drömmen och i vaket tillstånd upplevde han hur han vistades i en annan dimension, där han talade med änglarna och även kunde se in i framtiden.

Hos samerna har andliga resor alltid haft en mycket viktig betydelse. Nåjden, som är den högsta religiösa ledaren, försätter sig i trans och sänder sin frisjäl att besöka de andra världarna, som är tre stycken, enligt samisk tro. I mellanvärlden bor människorna, dödsriket finns i den undre världen, i jordens inre under sjöbotten, och den övre världen i himlen är gudarnas rike. Det berättas ofta om hur en nåjd anlitats för att hämta tillbaka de avlidnas andar från dödsriket och föra dem tillbaka till kroppen igen. Endast nåjden har förmågan att gå ut och in mellan dessa olika världar, medan vanliga människor blir kvar där för evigt om de ger sig ut på en sådan resa. Tron på schamanens möjlighet att vistas i olika dimensioner finns också bland eskimåer, nordamerikas indianer och andra naturfolk.

Även den indiska yogin har under lång tid uppövat en förmåga att nå olika medvetandetillstånd under meditation, genom bl a extrem koncentration, kroppslig avslappning och en speciell andningsteknik. Att övervinna fruktan för döden är ett annat avgörande steg. Målet är att lösgöra medvetandet från den fysiska kroppen och naturlagarna, så att det kan röra sig utan begränsningar i tid och rum och få del av den högsta, gudomliga visdomen.

blev helt förstummade när kvinnan varit vittne till det som skett.

Händelser som kan verka tragiska för omgivning kan få en glädjefylld innebörd för den som genomgått en sådan djup andlig upplevelse. Kersti berättar om Ann, en amerikansk kvinna som fått sitt första barn och sedan förlorat det.

– Ann var nära att dö under förlossningen. Då färdades hon ut ur sin kropp och omvälvdes av ljus och oändlig kärlek. Hon mötte en överjordisk varelse som talade till henne. "Du får ha ditt barn hos dig i fyra dagar. Men sedan kommer jag och hämtar hem henne."

– Ann återfick så småningom medvetandet och födde sin lilla dotter. Men barnet dog efter fyra dagar. När läkarna berättade det för henne, uppfylldes hon inte alls av sorg utan av en stor glädje, till deras förvåning. Hon visste ju att hennes dotter fått komma till en värld fylld av ljus och kärlek och var glad för hennes skull.

Är materialisationer möjliga?

Av Jan Erik Sigdell

Bl.a. med anledning av diskussionen om Sai Baba har fenomenet materialisation åter blivit aktuellt. Så man undrar ju: Är detta möjligt? Och i så fall: Hur?

Jag har varit i Indien ett tiotal gånger, särskilt i samband med mitt intresse för den gamla indiska medicinfilosofin *Ayurveda*, som torde vara bortåt 3000 år gammal. Jag har studerat dess teori grundligt men kan inte utan vidare utöva dess läkekonst. För detta behövs 6–7 års utbildning i Indien och jag är misstänksam när västerländska terapeuter säger sig erbjuda *Ayurveda* efter endast en bråkdel av sådan utbildning! En modernare variant, kallad *Maharishi-Ayurveda*, är f.ö. en avvikande nymodig form som jag inte kan jämföra med klassisk *Ayurveda*.

I Indien finns en urgammal naturfilosofi som kallas *Samkhya*. Den har i särskilt detaljerad form lärts ut av Kapila (något århundrade f.Kr.) och senare blivit nedskriven av framför allt Ishvarakrishna (ca. 350-450 e.Kr.) men ingår indirekt i *Ayurveda* och andra indiska skrifter som torde vara ännu äldre än Kapila (våra äldsta ayurvediska skrifter torde vara bortåt 2300 år gamla men hänvisar till ännu äldre skrifter som ej längre finns; västerländsk indologi daterar betydligt senare och indisk ännu tidigare, och sanningen ligger helt säkert däremellan ...). I denna filosofi ges en mycket detaljerad beskrivning av skapelsen, och den process som däri beskrivs är enligt indisk uppfattning förklaringen till materialisationsfenomenet.

Själv har jag ett flertal gånger varit i en ashram i en större stad i mellersta Indien, där en annan swami – alltså inte Sai Baba – också är känd för materialisationer. En del fall har för mig varit synnerligen övertygande, medan andra har varit mer tveksamma. Vad sägs

ex om följande: Denna swami var på besök i Tyskland hos en god vän till mig. En granne ville träffa honom och kom med en blombukett invirad i blomsterpapper, som hon ville ge till swamin. Han tog först inte emot den – rörde alltså helt klart inte vid den – och bad henne själv ta bort papperet. Till allas enorma förvåning fanns nu en indisk *mala*, en halskedja av sandelträkulor, virad runt blommorna! ”Detta är min gåva till dig”, sa swamin, som först därefter tog blommorna i sin hand. I ett annat fall lär han ha materialiserat ett nytt schweiziskt guldmynt som då ännu inte fanns tillgängligt i bankerna. I så fall sannolikt translokation (se nedan).

Med tiden har jag löst mig från denna swami, eftersom jag upptäckte allt flera dunkla sidor i hans verksamhet. Dock ingenting perverst av det slag som nu berättas om Sai Baba. Men bl.a. en påfallande girighet. Det talas alltid om att han behöver pengar. De rika får sitta i första raden och får all uppmärksamhet, medan de mindre bemedlade hamnar i bakgrunden. Under årens lopp har jag fått insikt i hans familjs historia genom berättelser av olika människor i trakten. En dag, när jag hade tillfälle att sitta tillsammans med swamin och tala litet med honom, sa han plötsligt: ”Min farfar var en svartmagiker.” Men jag frågade inte mera om detta, som dock visade sig stämma mycket väl med den familjehistoria som med tiden kom fram. Genom en s. k. tillfällighet fick jag en mycket god kontakt med en indisk familj i staden som inte hör till denna swamis devotees. Kvinnan gick likväl en gång till swamin med sin man som

sitter i rullstol på grund av muskeldystrofi, och bad honom om hjälp. Han svarade: ”Jag är inte en *sannyasin*, jag arbetar bara med magi och kan inte hjälpa.” Efter att ha löst mig från honom upplevde jag en tid magiska attacker, som sedan upphörde.”

När nu Sai Baba plötsligt kan visa sig för Conny Larsson på stranden i Shri Lanka – och det finns ett flertal historier av det slaget – så är det väl klart att han har förmågor som vi vanliga inte har. Till dessa kan då mycket väl höras förmågan att materialisera, även om han ofta fuskar.

Enligt *Samkhya* uppstod skapelsen genom en rad av stegvisa förtätningar av materia. Den ursprungliga ”materia”, *mulaprakriti* eller ”rotmateria” kan vi förstå som det gudomliga ljuset. Den beskrivs som så subtil, att vi inte kan göra oss ett begrepp om den. Även om man i Indien hela vägen talar om ”materia”, har de högre stegen i schemat ingenting alls med det att göra, som vi upplever som fysisk materia, för denna blir till först på den lägsta nivån i skapelseprocessen. Ett par steg ned i processen uppstår de fem elementen, som ännu är immateriella med vårt sätt att se. Genom fortsatta steg av förtätning bildar dessa sedan en sorts ”atomer”, som kallas *paramanus*. Dessa ”atomer” bildar sedan fysisk materia. Till *Samkhya*-filosofin ansluter sedan en annan filosofi, *Nyaya-Vaisheshika*, som beskriver denna materias egenskaper, i princip grovt jämförbar med vårt begrepp ”fysikalisk kemi”.

Den indiska uppfattningen om materialisation är nu, att den som kan –

och det tycks alltså finnas ett fåtal sådana – visualiserar det han vill materialisera på ett immateriellt plan som ligger över det fysiskt materiella planet, och han kan sedan enligt samma schema som gäller för skapelsen få den förtätning att äga rum som låter det visualiserade föremålet ta fysisk gestalt. En sorts ”mikroskopse”. Egentligen inte alls märkvärdigt – enligt *Samkhya*! Men desto mera för oss...

Egna upplevelser och observationer har lett till min egen teori om de materialisationer som lär ske hos några fåswamier i Indien. De torde enligt min mening vara av fyra slag:

- *Verklighet materialisation* av ett föremål som inte tidigare fanns i den fysiska materian, på ovan beskrivet sätt.
- *Materialisation* av en *kopia* av något som redan finns.
- *Translokation*, d.v.s. paranormal förflyttning av ett föremål från ett ställe till ett annat, t.ex. till svamins hand.
- *Taskspeleri* för att ge sken av materialisation.

Den första ”klassen” av materialisation kostar troligen en mängd energi och kräver en höggradig spirituell insats, och torde därför vara sällsynt. De övriga stegen blir allt ”lättare”, tills man kommer till den allra lättaste: taskspeleriet. Jag är ganska övertygad om att den swami jag känner, och då sannolikt också Sai Baba, använder sig

av alla fyra sätten! Alltså vanligen taskspeleri, ibland verklig translokation (från ett förråd någonstans i ashramen) i en del fall kopiering och endast i sällsynta fall äkta materialisation.

Till detta tema hör en kort diskussion av *siddhis*. Dessa är åtta förmågor som man sägs utveckla på vägen mot den högsta spirituella upplysningen. Till dem hör bl.a. att göra sig osynlig, att göra sig oerhört liten, att göra sig oerhört stor, att levitera o.s.v. Förmågan att materialisera är en *siddhi*. Men det varnas strängt för att *använda* dessa förmågor! Den som gör det – heter det – stannar upp i sin utveckling och kan rentav falla tillbaka. *Siddhis* betraktas som *frestelser*: Använd dem inte om du vill nå högsta formen av upplysning, annars når du inte dit, är varningsord som upprepas i indiska skrifter. Så man kan ju undra hur långt dessa swamier har nått, och vart de har fallit tillbaka... Kanske kan man ta till negativa krafter, också, för att materialisera. Jag tror faktiskt, att man kan det. Och detta är väl då den största frestelsen av alla, hur väl detta än må upprätthålla skenet...

Litteratur om Samkhya:

1. Gerald J. Larson: Classical Samkhya, Motilal Banarsidass, Delhi, 1979.
2. Encyclopedia of Indian Philosophies, utg. av Gerald J. Larson och Ram Shankar Bhattacharya, Motilal Banarsidass, Delhi, 1987, vol. IV: ”Samkhya”.

Alla stora sanningar börjar som händelser.

George Bernard Shaw

Gåvor

Ulla Einarsson, 50:-, Eva Bernodt, 50:-, Gunnar Larson, 100:-, Bengt Malmlof, 150:-, Lillster Kanold, 250:-, Bilcenter AB, 50:-, Georg Konow, 500:-, Folke Burstedt, 50:-, Hans Carleson, 50:-, Pertti Anterow, 100:-, Maj Ölund, 50:-, Oona Ingasdotter, 50:-, Daniel Victor, 50:-, Asta Frode, 50:-, Wolfgang Schumacher, 50:-, Arne Gunnarsson, 100:-, Svante Silvé, 150:-, Gun Hansson, 50:-, Elna Andersson, 200:-, Anonym, 50:-, Ruth Kellerman, 50:-, Gustaf Sandén, 100:-, Göran Forsberg, 250:-, Per-Gunnar Linnér, 1.750:-, Bernt Pettersson, 50:-, Anders Lindell, 50:-, Jan-Erik Luft, 500:-, Kristina Bryngel, 50:-, Michael Johnsson, 50:-, Edelweissförbundet, 50:-, Inga-B. Brundin, 250:-, Laila Ekvall, 50:-, M. Inkinen, 50:-, Elsa Haaker, 350:-, Sven Rosén, 250:-, Solveig Alth, 50:-, Lars-Göran Fridh, 50:-, Torsten A. Lilja, 100:-, Erik von Gruenewaldt, 150:-, Karl Engkvist, 250:-, Gunnar Johansson, 250:-, Lena Trägårdh, 25:-, A. Brundell, 50:-, Christer Frank, 100:-, Yvonne Dahlqvist, 100:-, Lars Skough, 100:-, K-B Sandell, 25:-, Lizz Werneröth, 100:-, Povel Randén, 100:-, Néa Björnsson, 50:-, Berndt Eriksson, 50:-, Jan Teuber, 50:-, Nadja Ekvall, 20:-, Lena Rahm, 50:-, Juoni Korhonen, 50:-, Margit Jonsson, 100:-, Lenart Karlsson, 50:-, Bo Eriksson, 100:-, Erik Kennhed, 250:-, John Harry Sandström, 50:-, Inge Fahlstedt, 50:-, Marianne Edin, 50:-, Birger Andersson, 50:-, Jens Tellefsen, 50:-, Ronny Karlsson, 250:-, C-G Assarsson, 250:-, Ragnar Wikman, 250:-, Inspiratum, 100:-, Gunnar Videgård, 1.000:-, Bo Johnson, 600:-, Birgitta Cube, 50:-, Maria Sellén, 50:-, Torborg Therner, 100:-, Gullevi Fahlander, 50:-, Carl-Gustav Hultgren, 50:-, Annika Engström, 50:-, Povel Randén, 100:-
Mycket tack för stödet! Red.

Seriösa personer med urkristna intressen i enlighet med ”Evangeliet om det fullkomliga livet” (Ebba Waerland) sökes av Hans-Jürgen Richter. Kälsjön 33, 816 95 Åmot sbruk.

ETT BARN ÄR FÖTT!

~~~~~
Vem är barnet som kommit till dig?
Är du nyfiken på ditt barns utveckling och möjligheter i livet?
Jag gör födelsehoroskop för ditt nyfödda barn (och upp till 10 år).
Den perfekta gåvan!
Vivékahuset/Barbro Okpu
fil.kand&astrolog 0171-24 554

Jan Torberntsson:

Jägarpojken

Vid ett antal tillfällen har jag kommit i kontakt med inre bilder, eller ”minnen”, som skulle kunna vara hågkomster från tidigare liv. Huruvida det verkligen är det eller inte bekymrar mig föga, jag är bara fascinerad av bildernas innehåll, och vad de kan säga mig om mitt nuvarande liv. Flera av dessa ”minnen” visar dramatiska skeenden, och att nysta i dem är ofta lika spännande som att läsa en bra bok. En annan sak med dessa minnen är att jag glömmert dem inte. Andra minnen kan blekna med tiden och så småningom helt falla bort, men dessa tycks bli kvar hur lång tid som än förflutit från det att de kom till mig.

Denna första historia som jag nu skall dela med mig av kallar jag ”Jägarpojken” och den rullades upp för min inre syn hos en terapeut, där syftet var att se om vi verkligen kunde locka fram något ”reinkarnationsminne”. Det lyckades uppenbarligen, även om det gick trögt i början och jag hela tiden ifrågasatte de bilder som kom. Men vi fortsatte och till slut släppte jag något på mitt inre motstånd och då kom bilderna lättare, även om de inte kom i en jämn ström, vilket man kanske kan få intryck av när man läser den färdiga berättelsen här. Nej, de kom mer som stillbilder som jag efteråt fått fylla i mellanrummen mellan. De fortsatte också att komma under flera dagar efter sejouren hos terapeuten. Dessutom kom det ett känslolnnehåll med som berättade lika mycket som bilderna, och där jag inte fick någon bild kunde jag ofta känna hur det förhöll sig med olika ting, såsom hur olika relationer såg ut, hur jag kände inför det som hände mig och även vad som hände i periferin.

Men om det hela är sant eller inte, tja, inte vet jag, som sagt. Men berättelsen har ändå belyst aspekter av mitt nuvarande liv, och det räcker för mig. Dessutom är det en ganska spännande historia. Den börjar med att jag föds under helt odramatiska förhållanden, och genast efter födelsen viras jag in i en björnfäll som är mjuk, varm och skyddande. Jag kan uppfatta att den som var min mor var glad över att jag var en pojke. Kanske hade jag satts ut i skogen till vargarna om jag varit flicka. Tiden anar jag till omkring 800 f.Kr., och platsen där allt utspelar sig ligger säkerligen någonstans här i Norden. Jag föddes i en jägarstam och skogen var vårt hem. Boplatstens hyddor bestod av störor resta mot varann vilka sedan var sammanfogade med rottrådar. Dessa var sedan täckta med jord, näver och mossor. Utanför varje hydda fanns en eldstad där man hade en eld brinnande till värme och skydd. Över denna eld lagades dessutom all mat, utom vid fester och sammankomster då maten istället lagades gemensamt över en eldstad i mitten av boplatsten.

Beträffande min far var han inte längre i livet. Han hade dödats i en strid strax innan jag föddes, så min mor hade bara mig att sörja för nu. Hon månade därför väldigt mycket om mig, och jag fick under min uppväxt hela tiden känslan av att hon ville att jag skulle bli något stort. En skicklig och framgångsrik jägare antagligen, vilket min far också hade varit. Det var inte något klart uttalat krav, som jag upplevde det, men det kändes ändå som om jag växte upp med en sådan förväntan på mig ändå.

Så växlar bilderna till att visa mig som c:a 12-åring. Det är fram på vårkanten, och jag ser mig gå fram till min mor som

sitter framför vår hydda. Hon sitter där och arbetar med en hud som är uppspänd på en träram. Den bearbetar hon med en vass sten så att den skall bli mjuk och följsam och gå att göra kläder av. Jag känner att jag närmar mig henne lite avvaktande, för det är en mycket känslig sak som jag vill prata med henne om, och jag vet inte hur hon kommer att reagera. Jag tror inte att hon kommer att gilla det jag önskar göra.

Saken är den att traktens vargar har börjat bli väldigt närgångna den sista tiden, ja de stryker till och med omkring inne på boplatsumrådet om nätterna, och männen har därför börjat tala om vargjakt. Det är detta som nu föranleder mitt ärende till mor. Jag vill nämligen få hennes tillstånd att delta i jakten. Jag känner mig nu vuxen nog att följa med jägarlaget ut, och jag vill också kunna leva upp till den förväntan jag så länge känt vilat på mig. Jag anser att tiden är inne för mig att träda i de vuxnas värld och dela de stora jägarnas och de tappra männens tillvaro.

Men vid min fråga skakar hon bara långsamt på huvudet. – Nej säger hon, du är ännu för ung och oerfaren. Vargjakt är dessutom den svåraste form av jakt som finns. Vargar i flock strider nästan som människor, och det är i vargjakt som de flesta av männen får sätta livet till. Hon menar att jag kan börja med någon lättare form av jakt, men jag ger mig inte. Jag har satt mig i sinnet att jag denna gång skall med ut, och min mor märker min oresonliga hållning och till slut säger hon därför:

– Ja, ja, jag kan inte hindra dig om du känner så starkt att du är redo att följa männen. Jag hoppas bara att det skall visa sig vara ett klokt beslut, för faktum är att ju tidigare du får lära dig jaktens grunder desto skickligare jägare kan du bli. Vid dessa ord känner jag hur jag fylls av en jublande glädje. Äntligen skall jag få visa min duglighet och mitt mod.

På kvällen ordnar lägrets invånare till en stor fest inför den annalkande jakten, och med olika ritualer och ceremonier stärker vi vårt mod, vår beslutsamhet och viljestyrka. Vi offrar också till gudarna, och som avslutning ställer sig alla män, och jag bland dem, utmed en linje i marken med armarna krokade i varandra. Framför oss står en stor konstgjord varg som man tillverkat av sammanbundna grenar vilka man trätt ett vargskinn över. En efter en rusar vi så fram, under utstötande av höga vrål, och sticker våra spjut i vargen. Efter detta går var och en till respektive hydda för att sova. Endast jag sitter ensam kvar vid elden, som under hela kvällen brunnit mitt i lägret, och njuter av stundens allvar. Imorgon skall det alltså ske det som jag så länge drömt om. Lycklig men samtidigt fylld av en spänd förväntan drar även jag mig så tillbaks mot vår hydda för att få den välbehövliga sömnen.

I gryningen väcks jag av en jaktkamrat. Jag skakar sömnen av mig och smyger ut i den fuktiga morgondimman. Allt är vått efter ett regn som dragit förbi under natten och det är ganska råkallt och kyligt. Det bekommer mig nu inte ett dugg. Jag tar bara mitt spjut och ansluter mig till de andra i jaktlaget. Jag känner av spänningen som vibrerar i luften. Alla tycks sammanbitna, inriktade på att komma iväg, men först måste vi organisera oss. Jaktlagets ledare fördelar därför uppgifter och platser, och vi bil-

dar en drevkedja med cirka tio meters mellanrum mellan varje jägare. Längst fram finns ett par spanare som är skickliga på att spåra varg. De rör sig smidigt något hundratal meter framför själva jaktlaget. När så alla förberedelser är klara så drar vi äntligen iväg. Vi är klädda i hudar där armarna är bara liksom ben och fötter, men vi är vana vid fukt och kyla så vi fryser inte. Jag ser hur jag tittar ner på mina egna bara fötter och hur jag tyst sätter den ena foten framför den andra i mossor och mjuk barrtäckt mylla. Jag ser också mina jaktkamrater på bäge sidor om mig där vi drar fram i ett brett led genom skogen. Jaktledaren har satt ett par riktigt erfarna och starka jägare på var sida om mig för att de snabbt skall kunna ingripa om jag skulle råka i fara, och därför är jag inte rädd. Dessutom känner jag mig hemtam i den här miljön. Skogen är ju vårt hem. Den ger oss husrum och föda. Allt vi äger och allt som omger oss hämtar vi ur skogen. Den är grunden för vår existens, och därför vördar och respekterar vi den.

Plötsligt ser vi så hur en av spanarna kommer mot oss, tecknande att vi har varg framför oss. Han anger riktningen och försvinner så bort igen. Av hans tecken förstår vi att det är en ensam varg han sett, men vargarna har även de spanare, så även om det är en ensam varg han sett kan det mycket väl innebära att vi har en hel flock nära inpå oss. Spänningen stiger därför. Vi saktar av och smyger så försiktigt vi kan mellan stammarna.

Så stannar alla som på en given signal och där, på en höjd strax framför oss har vi vargen. Det är en ganska stor hane. Han får genast syn på oss och stirrar en stund åt vårt håll, men så vänder han och försvinner ur vårt synfält. Förmodligen är han nu på väg till sin flock för att varna den. Vi passar då på att ta en liten paus. Vi har med oss ett stycke torkat kött som vi kan karva och äta av, men att äta nu är inte lämpligt eftersom det kan komma att bli strid snart, och då bör man inte ha något i magen. Mest av allt har köttstycket funktionen att dra till sig varg genom sin lukt. Så hör vi något som smygande rör sig en bit bort, och vi griper våra spjut och formerar oss igen. Då kommer spanarna rusande och meddelar att en stor vargflock är i antågande och att den rör sig i en kringgående rörelse strax till vänster om oss. Genast intar vi stridsställning. Detta har jag varit med och övat många gånger så jag vet precis hur det går till. Jag tittar mig runt omkring och ser att alla ser sammanbitna och koncentrerade ut. Nu är det plötsligt allvar och jag känner att jag börjar bli väldigt tveksam till det jag gett mig in i.

Min rädsla stegras ytterligare när jag ser den stora flocken komma. Det är många vargar, alldeles för många, och med ens känner jag mig så övergiven och liten. Alla är så upptagna av det som komma skall, och jag blir osäker på vad jag skall göra. Några ögonblick senare är allt ett enda kaos. Människor och vargar om vartannat överallt. Alla strider målmedvetet utom jag.

Jag bara står där alldeles förvirrad. Jag har ingen aning om huruvida det bästa är att angripa någon av vargarna med mitt spjut,

eller om jag bara skall vänta och se och försvara mig om jag blir angripen. Jag kan inte bestämma mig för någonting. Jag bara står som förstenad och stirrar på det tumult som inte alls motsvarar det jag drömt om. Plötsligt, och helt utan att förstå hur det gick till, blir jag omkulldragen. Det är en stor varg som har huggit sig fast i mitt högerben, och nu sliter och drar i det. Den har ett ordentligt tag om vaden och jag känner hur benet trasas sönder allt mer, och hur det krasar när den biter. Jag har heller inte mitt spjut till hands, det har jag tappat. Hela situationen är mig övermäktig och jag kan inte göra någonting.

Benet är nästan av när ett spjut kommer vinande och borrar sig in i den angripande vargen. Någon av de andra jägarna har äntligen sett min belägenhet. Vargen segnar genast ihop och blir liggande alldeles stilla. Där ligger den nu alldeles intill mig och jag kan sträcka ut handen och ta på den. Jag ser också dess blodiga kä-

kar. Det är mitt blod. Det är även mitt blod som pulserar fram ur det sönderslitna benet och rinner ner på mossan på marken.

Runt omkring mig har striden mattats betydligt nu, och de vargar som inte är dödade börjar dra sig tillbaka. Men många har mist livet av dem. Ingen av jägarna verkar dock vara allvarligt skadad. En och annan har fått sig ett hugg och blöder, men inte så som jag. Nu samlas männen runt mig och de förstår att jag är dödligt sårad. Jag för min del känner att jag misslyckats fullständigt i min jaktdebut, och tårarna börjar tränga fram. Jag känner också de andras vrede då de kastar sig över vargen som överfallit mig. De perforerar den med sina spjut, och till slut hänger de upp den i en grenklyka i ett träd. Detta är deras sätt att vanära den.

Själv känner jag att jag mattas allt mer, samtidigt som jag börjar känna mig så förunderligt lugn. Så kommer jag att tänka på min mor. Tänk om jag lyssnat på henne ändå. Varför skulle jag så till varje pris ha min vilja fram? Varför var det så angeläget att bevisa min duglighet? Nu var det för sent att ändra på någonting. Jag visste hur ledsen hon skulle bli då jägarna tvingades berätta om vad som inträffat. Nu skulle hon bli alldeles ensam kvar, och jag kände en sådan längtan efter henne där jag låg och långsamt förblödde.

Ja, detta var den historia som trädde fram i samband med min första reinkarnationssession, och det var som om den ville säga mig: ”Gör inte om jägarpojken misstag att vilja bevisa att du är något i andras ögon genom att dumdristigt utmana faran, och var också klok nog att lyssna på andras råd och bedömningar”. Tids nog hade ju denna pojke vuxit in i sin rätta roll utan att allt för tidigt forcera fram den. Visst känner jag att denna jägarpojke också är jag, jag känner igen mig i honom. Han finns där inom mig, och hans egenskaper är också mina. Och kanske är det så att min rädsla för vargrika hundar härstammar från denna (eventuella) händelse som (kanske) inträffade för länge, länge sedan i kronologisk tid räknat, men är närvarande i detta nu inom mig.

Illustration: Kajsa Lindh

Kärleksfull mat – några funderingar

Jag undrar om det kanske är meningen att vi ska livnära oss på det som naturen alldeles frivilligt ger oss i överflöd. Det finns ju faktiskt mat som det verkar som om naturen "vill" att vi ska äta för att en växt ska kunna sprida sig. Jag tänker då på alla frukter, bär och frön av alla de slag.

Vid första anblicken låter detta som en tämligen mager kost, men vid närmare eftertanke inser man att det omfattar väldigt mycket mat. Om man istället för potatis väljer pasta, ris eller bröd och om man från salladsbuffén håller sig till paprika, gurka, tomat, majs, ärter och oliver mm (istället för sallad, morot och kål) så har man raskt klarat sig undan en hel del dödande av växter. Det finns väldigt mycket vi kan äta utan att döda varken växter eller djur. Krydda kan vi ju göra med salt, peppar, anis, kummin och cocos t ex. Vi kan dricka kaffe och cacao (istället för te). Man kan välja olja från oliver (istället för raps) och fruktsocker (istället för socker från betor eller sockerrör).

Det finns ju en del etiska gränsfall där naturen inte direkt frivilligt lämnar ifrån sig maten men där vi kan lura till oss den utan att döda. Jag tänker då på ägg och honung.

Mjölk kan däremot enligt min åsikt inte betraktas som särskilt kärleksfull mat även om man inte dödar vid själva mjölkandet. Så vitt jag har förstått kräver det en väldig massa dödande av kalvar för att få korna att producera mjölk.

Detta är tankar som cirkulerar i mitt huvud men de har ännu inte slagit rot ordentligt så jag åter fortfarande både döda växter och djur. Det krävs ju en hel del tänkande, ett starkt intresse för näringslära och framförallt en stark vilja för att gå över till den här typen av kost.

Ett viktigt steg mot mer kärleksfull mat är enligt min uppfattning att djur och växter får leva ett gott liv så länge de lever och när man bestämt sig för att döda dem så ska detta ske smärtfritt och utan föregående lidande.

En annan etisk frågeställning är om det är rätt av mig att äta kött när det innebär att jag tvingar andra människor att utföra en handling som jag själv förmodligen inte skulle klara av. Mitt köttätande skapar jobb som jag tror är skadliga för de människor som utför dem.

Usch! Nu måste jag nog sluta skriva innan jag har övertygat mig själv om att jag måste ändra mina matvanor.

Där det uppstår enkla valsituationer väljer jag trots allt redan idag kärleksfull mat.

Carin Karlsson

Om vegetarianer och moral

I Sökaren nr 1/2000 skriver Bertil Falk under rubriken "Är vegetarianer mer moraliskt högtstående?" Hela hans inlägg handlar om nya rön i utvecklingsläran med avseende på DNA och att vi delar gener inte bara med djuren utan också med växterna. Han ifrågasätter som en konklusion härav sammanfattningsvis om det egentligen är någon skillnad om man äter kött av djur eller om man äter vegetarisk mat. Han menar tydligen att vi inte kan veta om växterna kan lida vid skördetid lika mycket som djuren vid slakt och att det därmed inte skulle vara någon moralisk skillnad mellan att vara köttätare och att vara vegetarian.

Till att börja med vill jag för tydlighetens skull hålla med Bertil Falk om att vi är besläktade med växterna och jag vill inte på något sätt kritisera köttätare. Det är helt den resandes ensak vad han vill äta.

Däremot kan jag inte stillatigande hålla med om att det inte skulle vara någon etisk skillnad mellan att vara vegetarian och att vara köttätare. Det kan ju enklast åskådliggöras med ett exempel. Om jag är en känslomässigt engagerad bonde, finner jag det ytterligt motbjudande varje gång jag måste slakta en höna, medan jag inte har några betänkligheter när jag åker ut med slättermaskinen och mejar ned miljoner vallväxter på någon timme. Vetskapen om en avlägsen släktskap med dessa skulle inte göra någon skillnad i bondens känslor. Han känner inte något som helst dåligt samvete för detta sitt agerande. Varför är det så? Ja, helt enkelt därför att det är ett måste för att han ska kunna leva. På samma sätt är det ett måste för rovdjuren att fånga in och äta upp andra djur för att kunna leva. Hela deras kroppskonstitution är gjord för detta. När det gäller människan är det annorlunda. Hon kan välja. Om bonden börjar finna det motbjudande med djurslakten ställs han inför ett val. Antingen måste han fortsätta med sitt yrke mot sitt samvete eller också kan han byta yrke och

bli vegetarian. Den urbane köttätaren, som kanske aldrig har upplevt en slakt, märker inte av djurens avlivning och tänker därför inte i samma banor som den samvetsfulle bonden. Den förre gör därför inte fel i generell mening. Och alla kan inte bli vegetarianer samtidigt. Då skulle samhället rasa ihop.

Om det hade varit vår Herres mening att vi skulle bli känslomässigt berörda av att skörda växtföda, så skulle Han säkert ha skapat växterna så att vi märkte att de led. Det är därför högst sannolikt att de inte lider i den bemärkelse vi lider, möjligtvis att de anar en förändring. Alltså väsensskilt från t.ex. reaktionen hos ett ostron, när man sprutar citronsyra på det, vilket många ostronälskare säkert har upplevt. Det är ett lidande för ostronet, även om det är ett s.k. lågtstående djur. Så om man nu har bestämt sig för att bli vegetarian av etiska skäl, vad skall man då leva av, om även växterna skulle lida när de skördas, Bertil Falk? Nej, här står vegetarianerna i princip i samma situation som rovdjuren i sin situation. De måste leva!

Så till ett konkret besvarande av frågan om vegetarianer är mer moraliskt högtstående. Det generella svaret är naturligtvis nej. För det första finns det olika skäl till att man blir vegetarian. Det vanligaste kanske är att man får klart för sig att det är bra för hälsan. I sådant fall ligger det nära till hands att tala om ett egoistiskt val, men detta är inte heller alltid sant. En annan anledning kan vara att man gör valet av etiska skäl: Man vill inte vara med om att djur slaktas för att man ska äta dem. Då kan man tala om en form av moral. Men det finns så många andra sätt att vara omoralisk på, så denna form av moral är på intet sätt avgörande för vederbörandes allmänna moral. En köttätare kan därför allmänt sett vara mer moralisk än en viss vegetarian. Slutsatsen är att vegetarianismen inte alls utskiljer vegetarianer från andra människor när det gäller deras allmänna moral.

Jag vill avsluta med ett citat av den förvånansvärt nog tämligen okände andlige författaren Martinus (1890-1981), själv vegetarian, som en gång lär ha sagt: "Jag sitter hellre till bords och äter tillsammans med en tolerant köttätare än med en radikal vegetarian."

Bo Carlstedt

Om ockultismens farlighet

För några år sedan visades en film i den danska TVn om meditationens farlighet. Berättare var en sjuksköterska. Hon hade kommit med i en grupp unga människor som genomgick en kurs i meditation. Efter direktiv av sin yogalärare hade hon under meditationen koncentrerat sig på olika chakras. Hon berättade att hon efter avslutat arbetspass på sjukhuset mediterade vid hemkomsten och då upplevde en ljuvlig frid och avkoppling. Det hela hade försiggått under en längre period och hon uppmanade även sina arbetskamrater att börja meditera.

Men så hände någonting en afton sedan hon kommit hem. En stund före meditationens början hade hon druckit ett glas vin. Hon såg detta som alldeles oskyldigt, men fick erfara något helt annat under meditationens gång. En märklig brännande kraft svepte fram längs hennes ryggrad och hon kom in i ett fruktansvärt nervöst tillstånd av oro, vilket blev bestående. Hon kunde inte vara stilla och nervernas oro lämnade henne inte i fred, inte en sekund. Hon trodde att hon skulle bli vansinnig.

Sitt arbete på sjukhuset kunde hon inte klara utan måste sjukskriva sig. Hon blev allt sämre och visste inte vad hon skulle göra för att åter komma i balans. Av en händelse kom hon i kontakt med en duktig lärare i meditation, som med mycket möda kunde få henne i balans igen. Men den ständiga nervösa oron kunde hon inte bli befriad ifrån. Hon varnade alla som tänkte påbörja chakra-meditation med orden: "Tänk er för, ty det är helvetiska, ångestfyllda tillstånd ni kan hamna i."

Resten av TV-filmen visade några patienter som var intagna på mentalsjukhus och ansågs obotliga på grund av sina psykiska skador, som de fått genom meditation.

Meditation kan alltså ge upphov till svåra inre tillstånd, speciellt när det gäller

meditation på olika chakran.

Jag vill beteckna farorna med psykismens ockulta innebörd som ett dödligt gift för själen. Människan kan av oförstånd skada sin fysiska kropp, men ingenting går upp mot de själsliga skador som en människa kan få, då hon av okunnighet experimenterar med sin inre natur.

Rutger Bergström

Replik till Bertil Falk

I Sökaren nr 1/2000 skrev Bertil Falk en recension av "Människans väg mot upplysning" av Shangharakshita, eller gjorde han? Det verkar snarare som Falk är mer intresserad av att ge uttryck för sina egna åsikter än att genuint vilja förstå och recensera boken. Det finns mycket jag skulle vilja replikera på, men eftersom det här ska vara kort, får jag begränsa mig till det väsentliga.

Falk skriver att han redan från förordet ställer sig skeptisk till skriften. Skälet till detta är en mening som han återger och vars kärna är denna: "... meditationen utövas bäst inom den andliga gemenskapen ... " Mot slutet av "recensionen" skriver han: "Boken innehåller förvisso tankvärdheter, men de förmörkas tyvärr av det bisarra budskapet om gruppmeditationens överlägsenhet ... "

Det är slående hur Falk lyckas missförstå det första citatet. Det talas överhuvudtaget inte om gruppmeditation i boken. Både grupp- och enskild meditation har sin plats i den andliga gemenskapen, båda är viktiga och oundgängliga, såvitt jag förstår. Ibland är enskild meditation mer effektiv, ibland gruppmeditation, och ofta ger de näring åt varandra. Vad Sang-harakshita säger är att meditationen utövas bäst, mest effektivt, i den andliga gemenskapen. Detta är absolut inget unikt eller nytt. Den andliga gemenskapen, sanghan – för att använda det tradi-

tionella buddhistiska uttrycket – är en av de tre juvelerna, de tre mest värdefulla "föremålen" eller idealen för en buddhist. Att orientera sitt liv mot dem och att försöka leva efter dessa ideal är vad som gör en till buddhist.

Den andliga gemenskapen träffas då och då, i grupp eller bara en och en, och den ger den utövande ett sammanhang där hon kan få inspiration, utmaning och det stöd som alla mer eller mindre behöver. Oavsett om man är buddhist eller ej så finns den andliga gemenskapen, med olika förtecken, och det är viktigt, om inte avgörande att ha kontakt med den, med de individer som den utgörs av, som kommit mer eller mindre långt på vägen.

Dessutom anstränger sig inte Falk att förstå vad författaren kan mena.

Anders Sjöberg

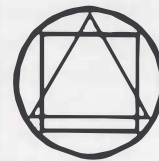
Apropå Sai Baba

Med tanke på Sai Baba har en läsare sänt oss ett utdrag ur "Esoterisk psykologi II" av Alice Bailey. Det följer här, något förkortat.

"Övernaturliga krafter är i sig själva inget bevis för gudomlighet. Betydande representanter för ondskan kan utföra samma underverk och uppvisa samma förmåga att skapa och överskrida människans normala förmågor.

Dessa förmågor är inneboende i Gudomens skapande aspekt, den tredje aspekten, materieaspekten, och hör ihop med en intelligent förståelse av materien och sinnets förmåga att dominera substansen.

Denna förmåga är således varken gudomlig eller icke-gudomlig. Den är en demonstration av sinnets förmåga och kan användas med lika stor lätthet av både de ljusa och mörka krafterna!"

Genom lagen om orsak och verkan skapar miljarder människor denna labyrinth av livs-

Vårt liv är som en labyrinth i vilken människan förlorar sig allt djupare genom sina egocentriska tankar, sin vilja och sitt handlande.

illusioner och misstag ur vilken vi inte längre på egen hand kan finna någon utväg.

Inte förrän vi stannar upp och vänder oss bort från det meningslösa i de självcentrerade livsperspektiven kan det djupt inom oss åter utvecklas en befriande möjlighet. En latent andlig kärna skall då visa oss den befriande

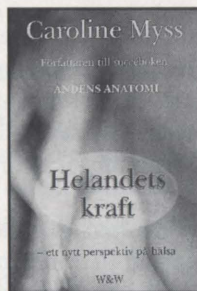
vägen ut ur detta jordiska livsfält.

Det finns en introduktionskurs i rosenkorsets gnostiska filosofi, som går att beställa genom att sätta in 100:- på pg 6386275-9.

För ytterligare information ring eller skriv till

LECTORIUM ROSICRUCIANUM
Det Gyllene Rosenkorsets Internationella Skola
EDSHULTS SÄTERI – 575 93 EKSJÖ – Tel 0381-450 40
www.lectoriumrosicrucianum.org

Helandets kraft

Caroline Myss, som för något år sedan kom ut med "Andens anatomi", har nu skrivit ytterligare en bok, som kan ses som en fortsättning på den tidigare utgivna, vilken har rönt mycket stor uppskattning och översatts till många språk. Den nya boken heter **Helandets kraft – ett nytt perspektiv på hälsa**. Den har översatts av Hans Du Rietz och är utgiven av Wahlström & Widstrand.

Caroline Myss, som bor i Chicago, var från början författare, journalist och förläggare men har sedan många år tillbaka tillsammans med läkare arbetat som intuitiv healer. I sin förra bok presenterade hon ett komplett program för andlig och fysisk hälsa. Programmet kom till genom att hon sammanförde och jämförde visdomar från de tre stora världsreligionerna kristendom, judendom och hinduism. Det är denna visdom hon kallar "andens anatomi", och kännedom om och tillämpning av denna "andliga anatomi" anser hon minst lika viktig för vår fysiska och psykiska hälsa som kunskaper om den fysiska anatomin.

I den nya boken fortsätter Caroline Myss med att visa på de viktiga sambanden mellan fysisk och psykisk hälsa och vårt förhållande till tillvarons andliga aspekt. Hon vill få oss att inse att vi även genom *andlig utveckling* kan stärka vår kropp och bevara vår hälsa och att den fysiska och psykiska hälsan är intimt förknippad med vår inställning till vår ande.

Boken är intressant att läsa inte enbart ur hälsoperspektiv utan också för att författaren

vill visa hur det andliga medvetandet har utvecklats genom historien. När hon gör den översikten, använder hon sig av de astrologiska tidsåldrarna och hon ser det som om varje ny sådan tidsålder har inneburit en framväxt av nya andliga idéer och läror vilka sedan förändrat vår bild av oss själva, av Guds natur, av världen och vår plats i den. Som väl de flesta vet omfattar en astrologisk tidsålder ungefär 2000 år och de senaste tidsåldrarna är Vädurens, som började c.a 2000 år f.Kr. och pågick till Kristi födelse, Fiskarnas = den nuvarande tidsåldern och Vattumannens = den tidsålder vi är på väg in i. Den kommer att pågå till ungefär år 4000. Under Vädurens tidsålder utvecklades det författaren kallar "stammens kraft", under Fiskarnas tidsålder "individuell kraft", och den kraft som kommer att bli aktuell nu under Vattumannens tidsålder är "symbolkraft".

Vattumannens tidsålder kommer att kännetecknas av en ny sorts andlighet som inte är bunden till religionerna som sådana. Dessa utvecklades under Vädurens tidsålder och kännetecknades därför av "stammens kraft". Denna kraft har alltmer förlorat sin betydelse under Fiskarnas tidsålder i och med den "individuella kraftens" framväxt. Under Vattumannens tidsålder, som vi nu alltså är på väg in i, kommer andligheten att få en mer universell inriktning och ordet medvetande får en allt större betydelse i andliga sammanhang. Så här skriver Caroline Myss om denna nya andlighet: "Genom denna förändrade inriktning har ordet medvetande kommit att beteckna sökandet efter djupa mystika insikter i kombination med rationalitet och frihet. Utrustad med en terminologi som tidigare var förbehållen munkar och mystiker har den västerländska kulturen sprängt gränserna för religionen och i stort sett utan hjälp börjat ge sig in på det heliga området. Vi vill inte längre bara känna till kundaliniupplevelsen, reinkarnation, meditation och andlig extas, vi vill upp-

leva dem. Vi vill känna kraften i dessa andliga övningar och aktivera våra kroppsvävnader; vi vill känna Guds närvaro i såväl kropp som själ. Vi vill ha fysisk kontakt med det gudomliga, på samma sätt som helgon och de stora traditionernas mystiker haft."

De som känner till den hinduiska traditionen vet, att man där talar om kroppens sju chakra, d.v.s. sju energicentra som sägs vara belägna mellan ryggradens slut och hjässan. Under senare delen av 80-talet tyckte Caroline Myss, att hon fick kontakt med ett åttonde chakra beläget ett stycke ovanför kroppen och att detta chakra "innehåller en profil av arketypska" influenser som är en mycket viktig del av en människas andliga utveckling och vardagsupplevelser. När hon sedan arbetade vidare med den information hon fått, kom hon till insikt om att förmågan att uppfatta och förstå symboler är det väsentliga hos den kraft som kommer att utvecklas under Vattumannens tidsålder och därför kallar hon den symbolkraft. Hon ser det som om det är vårt omedvetna som pressar på och vill komma fram och visa sig. Att lära sig att använda symbolseende är därför en av de bästa färdigheter vi kan tillägna oss. Om vi använder det sättet att se, behöver inte en kris i livet vara något som vi till varje pris bör undvika. I stället kan krisen ses som en symbol för att det är något i våra liv som vi behöver förstå bättre och lära oss mera om. Vi behöver således lära känna oss själva bättre och med "oss själva" menas då även förståelse för vårt omedvetna. En sådan förståelse kan vi bara tillägna oss genom symbolseende.

En förhoppning från min sida är att Caroline Myss' böcker inte ska bli försmådda av "de lärde" även om de kanhända tror, att den sortens litteratur inte har något av större vikt att förmedla. Men det är inte alltid i akademisk litteratur eller i litteratur överhuvudtaget man kan finna de största sanningarna.

Jag tycker, att "Helandets kraft" liksom den tidigare "Andens anatomi" är mycket informativ och läsvärda böcker, och som jag tidigare nämnt ger de inte bara kunskap om hälsa och helande utan också information om olika kulturers heliga traditioner. I "Helandets kraft" finns

Om "Andens anatomi":

Caroline Myss har skrivit en djupt insiktsfull bok.
Clarissa Pinkola Estés

Hon är en inspirerad, rentav förtrollande berättare.
Boston Globe

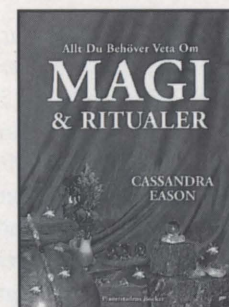
dessutom den ytterst intressanta teorin om hur vårt medvetande utvecklats under loppet av de astrologiska tidsåldrarna.

Om man accepterar denna teori, skulle det kunna betyda, att man börjar se på en del New Age-företeelser med helt andra ögon än man nu gör. Man skulle också kunna se, att ursprunget till de grundläggande tankegångarna inom New Age inte är något nytt utan stämmer överens med vad de mystika och esoteriska "grenarna" inom alla de stora religionerna under årtusenden förmedlat. I och med att Vattumannens tidsålder är "på gång" är det också dags att denna hittills dolda kunskap blir tillgänglig för allt flera. Tiden är helt enkelt mogen för att upptäcka och bejaka mystikern inom oss och därmed ta nästa steg i vår medvetandeutveckling. Många New Age-företeelser handlar egentligen bara om att förbereda oss för detta nästa steg även om det kanske ännu inte tydligt uttrycks så av förmedlarna av dessa företeelser.

En förhoppning från min sida är att Caroline Myss' böcker inte ska bli försmådda av "de lärde" även om de kanhända tror, att den sortens litteratur inte har något av större vikt att förmedla. Men det är inte alltid i akademisk litteratur eller i litteratur överhuvudtaget man kan finna de största sanningarna.

- 1) Arketyp är ett uttryck som Carl Gustav Jung myntat, och det betyder ett omedvetet mönster som vi människor följer, t.ex. moders-, faders-, hjälte- eller det sårade barnet-arketypen.
- 2) Esoterisk = dold

Kerstin Stina Carlsson

Magi

Allt du behöver veta om magi & ritualer. Författare: Cassandra Eason. Översättare: Planetstadens Böcker. Förlag: Planetstadens Böcker, Lomma 1999.

Ovanstående bok synes vända sig framför allt till kvinnor som blivit intresserade av magi och som dras till s.k. wiccasällskap – eller med andra ord nutida nyhednisk religion med betoning på häxutövning. Boken tar upp allt från siffermagi och färgmagi till vädermagi, årstidsmagi och penningmagi. Författaren är engelska och tyngdpunkten ligger därvid på keltisk-brittiska hedniska traditioner. Häri ingår ett dyrkande av "gudinnan ... samt hennes gemål, den behornade guden". Dessa förkroppsligar "de skapande manliga och kvinnliga principerna". Författaren menar att det var först i och med kristendomens intåg som "den behornade guden" kom att associeras med "mörkrets krafter".

Eason understryker att magi aldrig får användas som "trollbindning" eller förbannelse, vilket är en sympatisk inställning. De viktigaste moral-lagarna är det så kallade wiccarådet "så länge du inte skadar någon – gör vad du vill" samt "lagen om trefaldighet" som lyder: vad du än gör mot eller sänder iväg till någon annan, kommer du att få tillbaka trefalt.

I vardagslivet är skvaller ett högst påtagligt och levande exempel på "svart magi" som oftast praktiseras utan tanke på de eventuella negativa konsekven-

serna. Hur är det då med den magi, som har till fullt *medveten* avsikt att påverka och förändra? Hur kan en wicca-magiker med en "god" eller "neutral" avsikt veta, att ingen som berörs av de magiska aktiviteterna – vare sig utövaren, andra eller tredje part – kommer till skada? Författaren Denis Lindbohm, vars aktuella bok om magi Sökaren behandlat, manar åtskilliga gånger praktiken till försiktighet.

Eason är mer lättsinnig i sin attityd. Bland ritualerna återfinns exempelvis "sexuell magi", som innefattar "att släppa loss den sexuella kraften i orgasmen" och där det framtida föreslås, att ett älskande par har samlag "i skydd av några träd i sin trädgård" eller på forntida "gravhögar".

Vidare: du som vill möta stenarnas väktare skall bege dig till en skeppsättning eller ett stenmonument en disig dag och där lägga händerna på en av stenarna och vänta. "Snart kan du förnimma att varelsen försöker kommunicera med dig ... vardagens ljud och känslor försvinner." Du kan också söka kontakt med ängsväktarna ("Sakta ned så kan du skymta väktaren bredvid dig... Det kan vara en druid, en indian eller en aborigin") och de heliga vattnens väktare ("Besök en brunn tidigt en morgon så kanske du blir belönad med en glimt av den Vita Damens dimeskepning som stiger upp från vattnet.")

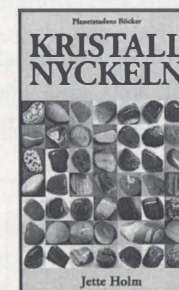
Om nu dessa syner är fantasifoster eller eteriska aktualiteter låter jag vara osagt, men en viktigare invändning är att detta utövande inte gagnar mentalhälsan. Avgränsningen mellan vardagsverklighet och frambesvärda spökliga upplevelser torde sannolikt bli allt mer genomskinlig.

Och om jag accepterar samtliga dessa upplevelser som varelser utanför och oberoende av mig själv och dessutom sätter min fulla tilltro till eventuella budskap från dessa, vad så

med mitt eget omdöme? Metoden "att spå i moln", som ett avsnitt föreslår läsaren, är exempelvis en variant av det klassiska psykologiska test som Rorschach använde i form av olika bläck-plumpsgestalter; betraktaren ser helt enkelt vad denne just då vill se. Bläckfiguren är enbart en katalysator för mitt eget psykes önskningar, farhågor och fantasier. Även Eason erkänner molnspådomens absoluta subjektivitet, men tar i resten av textma-teriet inte konsekvenserna av sin egen slutsats – som torde bli tvivel.

Boken låter sakliga och intressanta beskrivningar av historiens folkliga trosföreställningar och information om den nuvarande wicca-rörelsens sedvänjor urskiljninglöst blandas med förespeglade sanningar som uppenbart inget annat är än lösa antaganden om möjliga samband och i vissa fall ren vidskepelse.

Gunnar Martin Aronsson

Kristaller

Kristallnyckeln. Författare: Jette Holm. Översättare: Jonny Ambrius. Förlag: Planetstadens Böcker, Lomma 1999.

"Kristallnyckeln" är andra, reviderade utgåvan av en allmänbeskrivning, såsom "balanserar alla chakrapunkter och ger det nödvändiga lugn som behövs för att en verkligt djup insikt kan uppnås". Därutöver finns underrubriker, som *Fysisk*

Den intresserade slår upp namnet på ett mineral, exempelvis granit, och får då fram en allmänbeskrivning, såsom "balanserar alla chakrapunkter och ger det nödvändiga lugn som behövs för att en verkligt djup insikt kan uppnås". Därutöver finns underrubriker, som *Fysisk*

(vilken kroppslig helande påverkan mineralet skall ha, i detta fall "generellt balanserande"), vilket *Chakra* det i hög grad påverkar, vilken *Affirmation* som med fördel kan nyttjas i samband med mineralanvändandet samt ett *Nyckelord* (i det här fallet "Jordförbindelse – himmel och jord") som speciellt karakteriserar stenen eller kristallen.

En andra del noterar sjukdomssymptom, önskade egenskaper och centrala begrepp (extro, hopp och kärlek, ämnesomfattning, vitalisering) med direkt hänvisning till en eller flera av de mineraler, som återfinns i den första delen av boken. Denna indelning gör uppslagsverket lättanvändbart och överskådligt.

Det är med en nyfiken skeptikers ögon jag tar del av boken. Mina egna erfarenheter har resulterat i övertygelsen att åtminstone de halvtransparenta kristallerna på ett subtilt sätt påverkar kroppens egenenergi, när de anbringas på huden vid chakrapunkterna. Men jag tycker att klivet är väl stort till att hävda att exempelvis kristallkluster "lärar oss om gemenskap och integritet", som Holm menar. Och när det gäller elfenben, så undrar jag hur det skulle kunna befrämja "rättsskaffenhet, ärlighet och noggrannhet". Hur skulle en bit erytrit kunna hjälpa dig "att bli av med martyrollen och byta ut denna mot en positiv självförverkligande roll"? Och vem skulle inte köpa in högar av karneol om det nu skulle vara så som författaren skriver, att detta mineral "stärker familjesamhållningen och skyddar mot olyckor"? Nej, med förlov sagt, när det gäller handlingsmönster och lärospår tror jag nog att svaret ligger helt och fullt hos oss själva.

Jette Holm är en känd dansk profil inom ämnesfältet med många års verksamhet bakom sig och har säkert en rad argument för sina påståenden, men de återfinns i alla fall inte i "Kristallnyckeln".

Gunnar Martin Aronsson

Tänkebok

Lena Katarina Swanberg är journalist och författare. Hennes senaste bok heter **Sinnesfrid – Finn lugnet i ditt liv**. Det är en liten bok på 116 sidor, utgiven 1998 av Brombergs förlag.

Boken innehåller "tankar, funderingar, kloka råd och konkreta övningar som kan hjälpa dig till ökad sinnesfrid", som det står på baksidan. I förordet säger hon att "jag tänker mig att du slår på måfå i min tänkebok. Min förhoppning är att det du läser ska hjälpa dig att finna ditt lugn".

Jag tycker om den här boken. Många av funderingarna träffar mitt i prick och är värda att minnas. Jag följer hennes råd och slår på måfå några gånger. Resultatet finns i rutan här intill.

Nils-Olof Jacobson

Steget ut

Jan Karlsson arbetar som kroppsterapeut enligt rosenmetoden, och är lärare och kursledare i ämnet. Hans bok heter **Steget ut** och är "en praktisk handbok i att starta eget, försörja sig och utveckla sina inre förhållanden". Den har 112 sidor och utgavs 1999 av HÅLSA-böcker.

Boken vägleder i att

Ur "Sinnesfrid" av Lena Katarina Swanberg:

Jämför inte.
Vi duger.

*

Att leva som om var dag är den sista, är en i grunden dysster tanke. Bara pessimister står ut med att tänka på det viset.

Jag gillar mycket bättre att ha all tid i världen.

*

Särskilt stark är jag verkligen inte. Inte så värst modig heller.

Men jag vet att jag kan bli.

*

Om du tror att du kan, har du helt rätt.

Och är du övertygad om att du inte kan, är det helt korrekt också. Dessvärre.

Säg något snällt om dig själv. Med hög röst.
Trots att någon hör dig. Eller just därför.

*

Inget vet man. Vad som helst kan hända.

Om ett ögonblick kan allt vara annorlunda.

Nu sätter jag på lite kaffe.

*

Tillåt dig att se saker och ting som de är.

Du behöver inte tycka om det du ser. Men ingenting blir sämre av att du unnar dig att se klart.

*

Jag har aldrig hört änglarna sjunga.

Men när vattenpumpen gick igång igen, då var jag lycklig.

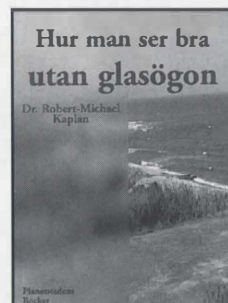
är syntränning. Om det har han skrivit boken **Hur man ser bra utan glasögon**. Den har 158 sidor, är översatt av Carl G Liungman och utgiven 1999 av Planetstadens Böcker i Lomma.

Är det verkligen möjligt att genom övning förbättra synen så att man kan slippa glasögon? Ja, menar Kaplan. Han betonar givetvis att råden i boken inte avser att ersätta behandling hos ögonläkare och att han inte kan garantera resultatet i varje enskilt fall.

Boken innehåller en lång rad övningar, "synspel", för att förbättra olika aspekter av seendet. Hela tiden betonar Kaplan samspelet mellan kroppen och själen, mellan det yttre och inre seendet. Han skriver om näring och motion, om att finna en hälsosam livsstil. Han varnar för ensidighet och fanatism, och menar att var och en måste finna den väg som passar. Det gäller att finna en balanserad livshållning. Sedan kan man välja vilka av alla övningarna man vill börja med, och ta dem i sin egen takt. Ska man gå igenom alla övningar i boken, så har man att göra åtskilliga månader.

Kaplan säger att han själv kunde lägga av glasögonen efter en tids träning, och redovisar ett antal lyckade fallbeskrivningar. Det vore intressant att få veta om någon svensk läsare av boken får samma fina resultat. Självt har jag inte kommit igång med övandet.

Nils-Olof Jacobson

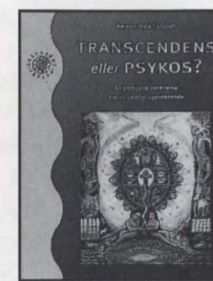
Konsten att se

Robert-Michael Kaplan bor i Kanada och är optometrist, dvs medicinsk optiker, specialist på hur man mäter synen och provar ut glasögon och andra synhjälpmedel. Hans specialintresse

Vis eller galen?

Kerstin Stina Carlsson är en av Sökarens trogna medarbetare. På Solrosens förlag har hon 1999 gett ut boken **Transcendens eller psykos? – En personlig berättelse om ett andligt uppvaknande**.

Bokens 175 sidor är delade i tre huvudavsnitt. Först ger Stina en bakgrund och berättar om sitt yttre liv och inre utveck-

ling. Hon arbetade som lärare i grundskolan och sedan i Grundvux. Hon sökte sig fram längs olika andliga stigar, och berättar om sina främsta inspirationskällor.

Andra delen är en "analys av min inre resa". Det var en andlig kris som under åren 1989-92 ledde till två vistelser på psykiatrisk klinik. Stina berättar livligt och medryckande om sina upplevelser av "gudomlig galenskap", som båda gångerna slutade med polistransport till sjukhuset och vård på slutet avdelning.

Stina har mycket att säga om psykiatriens brist på medkänsla och inlevelse, om hur den saknar förståelse för andliga kriser och i stället sätter sjukdomsstämpel på individen, tvingar i henne medicin och låser in henne.

Som psykiater ser jag ju förloppet från andra sidan. Ur psykiatrisk synpunkt är det ostridigt att Stina visade alla symtom på att lida av en intensiv psykos, dvs ett tillstånd med förändrad verklighetsuppfattning. Hon berättar också själv om impulsiva handlingar som kunde ha slutat illa, som när hon slängde sig framför en bil som hennes sätt att berätta om det på sidan 87 får jag intrycket att hon inte ser så allvarligt på denna händelse, som kunde ha kostat henne liv eller hälsa.

I sådana fall är vi som arbetar inom psykiatri skyldiga att göra vad som behövs för att skydda patienten från att skada sig själv, om så är nödvändigt mot hennes vilja, alltså med tvång. Ibland kan det också vara

nödvändigt med tvång för att skydda andra från att bli skadade av patienten. Det är ju för mycket begärt att patienten just då ska uppskatta tvånget. Men faktiskt händer det inte så sällan att en patient i efterhand, när psykosen är över och hon kan se den normala verkligheten klart, kan tacka för att hon med tvång hindrades från att skada sig själv eller andra.

Innehållet i psykosen, hur den ska tolkas, får ur psykiatriens synpunkt vanligen komma senare – i varje fall när det gäller stormiga och intensiva psykoser. Det finns visserligen några kliniker på olika håll där man har som mål att inte använda mediciner utan i stället låta patienterna "leva igenom" sin psykos, och förhoppningsvis komma ut med erfarenhet och visdom på andra sidan. Sådana kliniker kräver mycket personal, och oerhört hängiven personal som ofta får låta privatlivet styras av arbetet. Jag vet inte om det nu finns någon sådan klinik i Sverige.

Det är inte heller självklart att en psykos av den typ som Stina beskriver alltid ska tolkas som ett "andligt uppvaknande". Somliga patienter kan efteråt helt ta avstånd från sina "insikter" under psykosen, andra upplever dem fortfarande som värdefulla. Dessa patienter får då ibland stämpeln att de inte har "full sjukdomsinsikt". Det bekräftar i så fall Stinas åsikt att kunskapen om andliga kriser inte är så utbredd inom psykiatri som vore önskvärt. Det är fortfarande bara enstaka terapeuter som har någon djupare kunskap på eller ens intresse för området.

Frågan i titeln, "transcendens eller psykos?" är inte så lätt att besvara. Jag tror den är fel ställd: det behöver inte vara antingen-eller, utan kan vara både-och. Om en person upplever ett flöde av "andliga insikter" som är så starka att hon inte kan hantera dem och fortsätta fungera i

den vardagliga tillvaron, då visar hon ju också symtom på en psykos som hon kan behöva hjälp för att komma igenom. Det kan då bli en känslig balansgång för den psykiatriska personalen, att å ena sidan uppfylla sina medicinska plikter och åligganden (som är fastlagda i lagar och regler, från Socialstyrelsen och andra myndigheter) och å andra sidan leva sig in i och respektera patientens upplevelser. Jag vet av egen erfarenhet att det inte är så lätt att klara den balansgången, även om viljan finns. Ibland saknas tyvärr också viljan.

Stinas bok är mycket läsvärd för den som intresserar sig för hur andliga kriser förhåller sig till psykiska sjukdomar. Förutom sina egna upplevelser ger hon rikligt med referenser och citat till forskare på området. Tredje delen av boken innehåller referat av äldre och nutida författare inom vad som kallas "den odödliga visdomen", från Hildegard av Bingen till Matthew Fox. Det finns också fyrtio avslutande sidor med tre längre översatta artiklar.

Nils-Olof Jacobson

Öst eller väst

Munken och filosofen. Öst möter väst i en dialog mellan far och son. Författare: Jean-François Revel och Matthieu Ricard. Översättning: Per Rundgren. Natur och Kultur 1999.

Jean-François Revel var en av de så kallade nya filosoferna i Frankrike, vilka på 1970-talet började tvivla på kommunismen som frälsningslära och gick över till att kritisera marxismen. De menade att Gud inte fanns och aldrig funnits, att

Marx var död och begravd samt att de (kanske just därför) själva kände sig litet krassliga. De blev en sorts sentida nypositivister och steget var ju inte så långt från den ateistiska marxismen. Nypositivismen, marxismen och de nya filosoferna går ju alla in under beteckningen positivism, som i sitt ursprungliga skick var ett slags vetenskapsteori.

Sonen Matthieu Ricard fick en odogmatisk uppföstran och fick både hemmavid och i sina studier lära sig att vara kritisk inom såväl religion som vetenskap. Att han utvecklades till en dogmatisk buddhist är därför inte så lätt att förklara, men tydligen hade det vänsterradikala klimatet i Frankrike i stort och den politiska synen i hemmet på orättvisorna i världen gjort ett bestående intryck.

Matthieu hade doktorerat i molekylärbiologi vid Pasteurinstitutet i Paris, när han på en resa i Asien träffade på buddhistiska munkar och i diskussion med dem blev övertygad att deras väg var den rätta och enda möjliga när det gällde att göra något åt klassmotsättningarna, fattigdomen, miljöförstörelsen, kriget med mera i världen. Det är nog genom direkt, personlig kontakt man övertygas i trosfrågor, genom "vibrationerna" från en religionsgrundare eller en entusiastisk anhängare. Man rycks alltså med och blir en efterföljare.

Sonen beskriver sitt möte med Kangyur Rinpoche på följande mycket träffande vis: "Hos honom fanns en sanning som jag genast kunde förmimma och se med egna ögon, någonting som var mer värt än aldrig så många entusiastiska beskrivningar."

Tjugofem år efter sonens omvändelse fick en förläggare uppslaget att låta honom diskutera med fadern och liksom få österländskt tänkande att stå mot västerländsk idébildning. Resultatet blev den nu föreliggande boken i dialogform.

Inte oväntat får hela

innehållet slagsida till sonens fördel. Fadern bidrar dels med kritik av buddhismen, som han anser kan likställas med skrock, dels med miniföreläsningar om europeisk filosofi och psykologi. Han tar upp sådant som stoicism, epikurism, eleaterskolan, existentialism, strukturalism, behaviorism, psykoanalys och gestaltpsykologi.

Ämnen som behandlas är sådant som moral, medvetande, reinkarnation, överbefolkning, fattigdom, vetenskap och utveckling. För västerlänningar blir främst det som sonen säger det intressanta.

Matthieu värjer sig för kritiken, att buddhism är vidskepelse. Han menar att den snarare är ett slags andlig vetenskap. Den naturvetenskapliga forskningen är otillräcklig. Den kan måhända avgöra om det finns tjugotusen galaxer eller om antalet är oändligt, men antalet galaxer är oväsentligt när det gäller att ge slutgiltiga svar på de stora existentiella frågorna om livets mening, ondskans ursprung och lidandets väsen.

Flera gånger tas reinkarnation upp. En och samma "person" kan enligt buddhismen ha levat tusentals gånger. Ändå finns det inga autonoma, oberoende personligheter. Jaget har ingen verklig existens. Buddhismen talar inte om "någon form av 'själavandring', eftersom det inte finns någon 'själ' som kan vandra vidare". Den "personliga identiteten" återföds inte. Det är "beskaffenheten av en viss medvetandeström" som återföds. Samtidigt är "denna medvetandeström" inte någon "reell entitet som vandrar vidare från ett liv till nästa". Trots detta så "bevarar den spåren av sin ... historia". Detta resonemang är oförståeligt för mig.

Behållningen av boken är att läsaren på ett trivsamt sätt får veta en hel del om buddhismen och speciellt om dess lamaistiska variant. Bland annat framkommer med all önskvärd

tydlighet att denna religion tillhör fredsrörelsen, miljörelsen och djurrättsrörelsen.

Faroch son är eniga i det enligt min mening självklara, nämligen att den kinesiska ockupationen av Tibet borde upphöra omedelbart.

I sonens beskrivning får buddhismen flera mycket tilldragande karaktärer men framstår för mig i ett hänseende som mindre lockande. Den verkar vara konservativ, auktoritetsbunden och rigid. Det finns auktoriteter (lamor) som vet hur saker och ting hänger ihop, exempelvis att "de atomära partiklarna" inte har "en reell existens" och att "medvetandeströmmen fortlever efter döden och går igenom olika existens-tillstånd...". Det är "läromästarna" som kan "vittna" att "medvetandet fortlever efter döden". Det "finns människor som minns sina tidigare liv". Något skäl varför man skall tro på dessa vittnesmål anger inte Matthieu. Han tycks helt ha förträngt sin vetenskapliga skolning. För mig framstår därmed buddhismen som en traditionell religion med uppställda dogmer.

Tre saker av mer teknisk natur vill jag avslutningsvis tillägga. Bokens notsystem illustrerar utmärkt varför det skulle ha varit bra med en litteraturförteckning.

Översättningen är gjord från en engelsk tolkning av originalet och det medför de i svenskan numera så vanliga anglicismerna, t.ex. ologiska tautologier. En översättning från franskan hade måhända inte bara givit en bättre svenska utan även suddat bort en del oklarheter och motsägelser som finns, speciellt när det gäller läran om reinkarnation.

Det är tråkigt att Natur och Kultur ger ut en 343-sidig bok där bladen börjar singla ut redan efter sidan 23. Det är jobbigt att läsa en packe lösblad.

Rolf Ejvegård

En superhjälte

Charles Darwin. Författare: Thomas Hylland Eriksen. Översättning: Per Lennart Månsson. Förlag: Nya Doxa 1999.

Detta är en mycket bra och lättflytande inledning till Charles Darwins liv och vetenskapliga gärning. Kanske den har skrivits väl snabbt, eftersom det finns en hel del upprepningar i den, men så är den norska socialantropologiprofessorn också en ovanligt flitig skribent.

Det råder ingen tvekan om att utvecklingsläran är den i dag allmänt accepterade teorin om livets och människans uppkomst på vår planet och Eriksen har ingen invändning mot det, men han påminner om det faktum att vetenskapen de senaste femhundra åren ett otal gånger har haft fel när det gäller vedertagna "sanningar". Han håller därför dörren öppen för möjligheten att Darwin inte kommit med hela sanningen och att evolutionen inom växt- och djurvärlden förmodligen är betydligt mer komplicerad än man i dag vanligen föreställer sig.

Man kan fråga sig om tio miljoner år räcker för utvecklingen av den mänskliga hjärnan. Om denna utveckling fortsätter under ytterligare tio miljoner år, blir människan därvid någon sorts hyperandlig varelse?

Eriksen är evolutionist men säger i sin prolog, att det är trist att det, i motsats till exempelvis USA, inte finns några värtaliga kreationister i Skandinavien. Fanns det sådana skulle debatten hållas igång och vara nyttig för vetenskapens utveck-

ling. Skandinaver, för att inte säga nordbor, är alldeles för slät-kammade och knappast någon vågar bryta av mot mängden när det gäller biologi och för den delen alla andra discipliner.

Darwin beskrivs som biologins enda superhjälte, som vantrivdes i skolan och var en mycket medelmåttig universitetsstuderande. Han läste aldrig skönlitteratur, var totalt omusikalisk och förstod i stort sett ingenting av tidens politik, även om han var en uttalad motståndare till slaveri. Däremot var han outtröttlig som samlare av allt möjligt. Som barn och ung man samlade han musselskal, frimärken, fågelägg, stenar visande olika bergarter, sigill, skalbaggar, dagmaskar och var en frenetisk jägare. Under åtta år gjorde han inte mycket annat än studerade havstulpaner.

Mot slutet av sitt liv spelade han dagligen backgammon med sin fru, tillika kusin, och skrev upp alla resultat och utarbetade statistik över spelutvecklingen.

Som deltagare under drygt fyra och ett halvt år i forskningsresan med skeppet Beagle samlade han bland annat finkar på Galapagosöarna, men hans betjänts finksamling från dessa öar hade en betydligt högre kvalitet och det var från den som Darwin senare hemma i England började utforma sin evolutionsteori.

Boken innehåller en kronologi, kallad tidslinje, en litteraturlista och ett personregister. Jag har här endast gett en glimt av boken, men jag hoppas alla förstått att jag rekommenderar den.

Rolf Ejvegård

Ondska eller fri vilja

Det onda eller Frihetens drama Författare: Rüdiger Safranski. Översättning: Joachim Retzlaff. Förlag: Natur och kultur 1999.

Rüdiger Safranski är tysk skriftställare med germansk filosofi och litteratur som

specialitet. Han har tagit sig före att reda ut begreppet "det onda" men det visar sig att det egentligen är "frihetens dilemma" han sysslar mest med.

Gud är godheten själv och kan inte skapa det onda. Gud har dessutom skapat allting, alltså också människan, som väl inte riktigt blev en exakt kopia av Gud. Människan har i likhet med Gud frihet att välja men det är i sina val som hon skiljer sig från gudomen och använder sig av friheten att välja det onda och därmed åstadkommer det gudlösa, det syndiga, det ondskefulla.

Vadan syndafallet? Jo, det är lätt att förklara, menar Safranski. Människan har upphört att tro på gud, blivit ateist, egoist och tror endast på sig själv. Sålunda har människan egenmäktigt valt att bli elak, illvillig och hemsk. Vi kan följaktligen inte skylla ifrån oss.

Människan i sin tur är en skapare, nämligen av civilisationen. Nu har det inträffat att civilisationen och samhällsutvecklingen börjat gå egna vägar, vilka inte längre kan styras av människan. Detta förefaller mig vara Safranskis version av det teknologiska imperativet, en term som han inte nämner. Allt som teoretiskt går att uppfinna och åstadkomma, kommer att tänkas ut och bli verklighet. Enskilda människor kan inte göra något åt det, eftersom övermakten runt omkring är för stor. Mänskligheten som helhet kan inte heller sätta stopp för samfundsordningens expansion. Mänskligheten är en fiktion som inte kan ha någon överblick eller inflytande på händelseutvecklingen.

Förr sa man att människan spår men Gud rå. Det var på den tiden man var gudfruktig. Människan fortsätter att spå i dag, men nu är det civilisationen som råder och det som åstadkoms är bland annat död, lidande och elände. Nittio procent eller mer av befolkningen i två angränsande länder vill kanske ha fred. Ändå blir det krig mellan dessa två nationer. Det onda frodas alltså numera utan att människan har förmåga att göra något åt saken.

Är detta pessimism? Ja utan tvekan. Resultatet kan bara bli ett. Till slut tar civilisationen död på sig själv och människans saga på jordklotet blir all.

Kan man inte göra någonting? I sak, nej, men man kan ändå, menar Safranski, för att döva sitt samvete, handla som om man kunde göra något, som om Gud fanns, som om det goda till slut kommer att segra.

Safranski är en mycket beläst och lärd person och hans analyser av Augustinus, Schelling, Schopenhauer med flera är djuplodande och innehållsrika, men han förklarar knappast uttömmande vad ondska och fri vilja är. Vem kan egentligen klara av det?

Rolf Ejvegård

Tema: kärlek

En liten bok om kärlek. Författare: Jacob Needleman. Översättning: Suzanne Almqvist. Bokförlaget Korpen, Göteborg, 1999.

Vad är egentligen kärlek? Vilka uttryck tar sig kärlek, i religionen, i poesin och i samhället idag? Det är temat för Ja-

cob Needlemans 144-sidorsbok. Författaren är verksam som professor i filosofi i San Francisco, med inriktning på religionsfilosofi. Själv stöter jag dock genast på patrull vid läsningen, i det författaren aldrig klargör vad han själv avser med begreppet kärlek, ett av världens mest använda och missbrukade. Istället kastar han han ner diverse historiska innebörder av ordet i sin stora temasoppa och rör om. Resultatet blir för min del förvirrande.

För att genast klargöra min egen definition för läsaren: kärlek är primärt en vetenskap om livet, sekundärt en känsla. Förälskelsen är däremot en instinktiv drivkraft från det undermedvetna, som till sitt främsta syfte har parningen (samlaget) och den därmed anknutna egna tillfredsställelsen samt barnalstring. Förälskelse kan sedan, genom minskad förälskelse men med fortsatt ömsesidig attraktion, vidgat intresse och respekt för motparten, ökad inre balans och klokskap övergå i kärlek. Förälskelse är älskandets bländande för-stadium; och ofta kommer vi som bekant aldrig länge än till detta förstadium, förrän vi tappar såväl attraktion som tålmod.

"Vem har inte förödmjukats av kärleken ...?" är Needleman's inledningsfras, vilket sätter tonen. Jag menar, att det är helt omöjligt att förödmjukas av kärleken – däremot av förälskelse, passion och begär. Författaren fortsätter sedan att inventera litterära och religiösa källor efter sinnrika eller djupa uttalanden om kärleken, från Tristan och Isolde till 1200-talets islamiske poet Jalal ad-Din ar-Rumi och 1900-talets Rilke, från den judiska myten om Adam och Eva till den hinduistiska bhakti (hängivenhet)-traditionen ur Bhagavadgita, buddhism och Ouspenskys moderna mystik.

Huvudtanken i boken är att "idealet för uthållig kärlek mellan man och kvinna manar

Samhälle och sjukdom

I Sökarens första nummer för år 2000 finns en recension av mig som behandlar psykologen och psykoanalytikern Marianne Lerner's bok *Psykosomatik – ett psykologiskt perspektiv*. Poängen i hennes bok är att kroppsliga och psykiska processer ständigt sammanvävs och dessutom står i samspel med omgivningen, d.v.s. med andra människor och med de rådande samhällsförhållandena. Här föreligger ett problem som enligt henne beror på synen på sjukdomsbegreppet. Hennes kritik är riktad mot den ortodoxa läkarvetenskapens nuvarande utveckling med fokus på mediciner och genmanipulation. Ju bättre man mår psykiskt, dess färre sjukdomar och olyckor råkar man ut för, är Lerner's grundtes. Det här tycks ha glömts bort i dagens läkarvetenskap men var en av utgångspunkterna för läkekonstens fader, den gamla greken Hippokrates: "Det är viktigare att veta vilket slags person som har en viss sjukdom än att veta vilken sjukdom en viss person har".

Nu får Lerner stöd av statsvetarprofessorn Bo Rothstein i Göteborg. I en DN-artikel 2000 0127 skriver han om utredningen *Välfärd vid vägska* (SOU 2000:3). I Sverige har det skett en kraftig ökning av den psykiska ohälsan hos barn och ungdomar. Alltsedan 1950-talet ökar antalet ungdomar med svåra socio-psykologiska störningar. Rothsteins slutsats är: "Jag kan inte tolka detta som någonting annat än en förödande civilisationskritik".

Psykologer och statsvetare kanske förstår att läkekonsten måste börja med botande av missförhållandena i samhället. Frågan är om läkarna till fullo har insett det.

Rolf Ejvegård

oss att praktisera en kärlek som varken är rent passionerad eller rent andlig". Det låter som en rimlig väg. Men sen rör Needleman ihop begreppen igen: kärlekens "praktik" skall rymma "både det subjektiva begärets personliga intensitet och den osjälviska omsorgen om en annan människas välbefinnande". Professorn kallar detta "den förmedlande (intentionella) kärleken". Han inser tyvärr inte att det rör sig om två krafter som motverkar varandra. Ju mer begär, desto mindre omsorg om den andra.

Därmed inte sagt att boken är ointressant. Språket är förhållandevis oakademiskt och lättillgängligt. Needleman har ambitiöst studerat sig fram genom detta väldiga tema, och har på basis av sina erfarenheter dragit sina slutsatser, som naturligt nog skiljer sig från anmäla-

rens. Det är alltså fullt möjligt, att "En liten bok om kärlek" kan ge andra läsare ett större utbyte.

Gunnar Martin Aronsson

En ny skola

Spräng Skolan! Författare: Bengt-Erik Andersson. Brain Books, Jönköping 1999.

Den provokativa titeln har en allvarlig botten: Bengt-Erik Andersson, verksam som professor i utvecklingspsykologi och pedagogik vid Lärarhögskolan i Stockholm, vill verkligen spränga skolan – men mentalt. Skolan har knappast ändrat sig alls sedan seklets begynnelse, menar han. Jovisst, organisatoriskt, till den yttre formen. Men effekten av dess verksamhet förblir i stort sett den-

samma: en stor del av eleverna älskar skolan, en stor del hatar skolan (termerna används av Andersson i hans statistiska undersökningar). Och detta skolkhat, menar Andersson, kan fortsätta hela livet.

Orsaken till hatet är att dessa elever inte upplever sig vara värda något, att deras behov blir ignorerade, att de sällan känner sig stimulerade av och uppmuntrade till inläring, och är det något de är bra på, så är det talanger som inte har betydelse för skolans bedömning av deras kapacitet.

Denna bok är en braskande uppmaning till att lägga om grunden för utbildningssystemet, och jag är den förste att hålla med, eftersom jag själv arbetar för denna radikala förändring genom att hänvisa till och praktisera de nya metoder för inläring och utläring som redan revolutionerat utbildningen på de orter där de används.

Andersson verkar inte ha studerat speciellt mycket av dessa metoder eller de personer, varifrån forskningen utgått. Han hänvisar istället till de klassiska pedagogerna Maria Montessori (1870-1952) och Celestin Freinet (1896-1966) samt till Loris Malaguzzi (1921-1994), dock ej till Rudolf Steiner – vilket för min del synes märkligt, eftersom Steiner är den som i historien gått längst i kartläggandet och praktiserandet av de optimala studiemetoderna för barn.

Författaren förespråkar bland annat en (delvis) ny lärarroll som elevernas inspiratör, handledare och mentor samt dokumentatör av vad eleverna lär sig, "med vilket liv och vilken lust de engagerar sig, hur långt de tränger in i ett ämne och hur väl de lyckas med sina presentationer". Den sistnämnda rollen tycks mig dock vara ett sisfyosarbete, och åsikten en influens från Anderssons egen forskargärning.

Skolorna blir istället bildningscentra för livslångt lärande, där elever kan välja att gå exempelvis nio år i skolan "men sparar ytterligare sex år till senare tillfällen". Eleven väljer själv när studierna skall återupptas "beroende på vilka inlärningsbehov som just då föreligger". Bildningscentret är bas, men inläring kan också ske "varhelst kunskap står att finna".

I korthet: detta är en bok för företrädesvis skolledare, lärare och ansvariga politiker, men också en skrift som borde inspirera varje förälder att engagera sig som påtryckare för en helt ny skola. Men framförallt behövs en helt ny människosyn för att en genomgripande förändring av skolan skall kunna komma till stånd.

Gunnar Martin Aronsson

300 000 svenskar har diabetes

Diabetes är en av våra vanligaste folksjukdomar. Antalet nyinsjuknade ökar varje år. För att hejda denna utveckling krävs ökade resurser.

Stöd diabetesforskningen genom ett bidrag till Stiftelsen Svenska Diabetesförbundets Forskningsfond.

Box 1107, 172 22 Sundbyberg
Tel 08/564 821 00
Pg 90 09 01-0, bg 5478-4202
www.diabetes.se info@diabetes.se

INRE HARMONI

Sveriges största alternativmäss

**KROPP
&
SJÄL**

Allt inom
New Age

Ring för
program!

Med utställare från hela landet

- ♥ Huskvarna/Folkets Park 4-5/3 2000
- ♥ Göteborg/Exercishuset 1-2/4 2000
- ♥ Falun /Lugnet 6-7/5 2000
- ♥ Stockholm, Göteborg, Umeå och Helsingborg hösten 2000

Gratis föredrag, scenprogram, spå dig, astrologi, aura-fotografering, handläsning, numerologi, akupunktur, massage, healing, naturmedel, örter, stenar, kristaller, indianhantverk, smycken, litteratur för självutveckling, CD-musik, meditationskassetter m.m.

Är Du utställare - ring och prata med oss om vår lågprisprofil!

ARISTO 2000, Britt Rudolfsson, Småbränna 37, 914 95 GRÄSMYR, E-mail: aristo2000@swipnet.se
Hemsida: <http://home.swipnet.se/aristo2000>,
Tel: 0930-702 53, 0930-702 54, Fax: 0930-702 12
Mobil: 070-339 00 85 och 070-213 50 43

Stjärnor

Tidskrift för Hälsa, 60 år gammal förra året, vars hälsobudskap i rakt nedstigande led härstammar från Are Waerland, har börjat se upp mot stjärnorna. Från och med i år har tidningen en astrologiavdelning. Det är Anna Bornstein som tolkar stjärnorna åt oss. Visserligen stämmer astrologin dåligt med den moderna naturvetenskapen, men å andra sidan var ju de tre vise männen, som kom till det nyfödda Jesusbarnet, i själva verket stjärntydare, vilket framgår av den senaste bibelöversättningen...

Olika

Olav Hammer är religionshistoriker vid universitetet i Lund och har skrivit den akademiskt kritiska boken "New Age – en ny folk-tro?" med bland annat ett kapitel om alternativa terapier. Hans sambo Lene Nielsen är alternativterapeut och arbetar bland annat med zonerapi och ljusterapi. Hon använder sig mycket av energiöverföringar i sina behandlingar. Det känns, säger hon, som om energin kommer någonstans ifrån, går genom henne själv och in i patienten. Olav och Lene har inte samma livsåskådning men delar intresset att resa och uppleva andra kulturer. De har en dotter – och inga skilda meningar om barnuppföstran. Samboendet går bra.

Lenes intresse för alternativa terapier väcktes, sedan hon botats från flera svåra inflammationer med zonerapi. Olav är nyfiken på det annorlunda, och det vetenskapliga tänkesättet är det sätt att tänka som han skolats i.

Källa: Klipp ur Arbetet, reportage av Sara Johansson.

"Inget stöd för kristen etik i Bibeln"

"Det Alf Svensson och andra kristna tänkare kallar kristen etik går ut på att allt mänskligt liv är heligt och okränkbart. Men om man läser Bibeln förutsättningslöst finner man knappast något stöd alls för den moralsynen. Det är lättare att hitta stöd för den moral jag själv företräder, utilitarismen. Gud har t ex en pragmatisk syn på dödande och fördömer varken självmord eller abort. Han bejakar t o m folk mord och terrorism – när han anser att följderna är bra."

Torbjörn Tännjö, DN Debatt 1999 11 16, här återgivet från Humanisten nr 4, 1999.

Ljus över ett UFO-fall

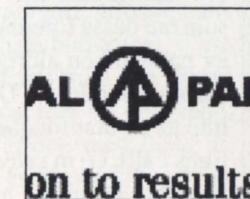
Socorrofallet är en av ufologins mest kända och intressanta händelser. Ingen har kunnat ge en naturlig förklaring. Men i nr 4, 1999, av tidskriften UFO-Aktuellt lägger Anders Persson fram en möjlig lösning.

Den 24 april 1964 hörde polismannen Lonnie Zamora i New Mexico, USA, från sin bil ett starkt ljud – som två explosioner – och såg något som flammade vid sidan av vägen.

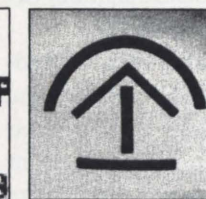
Zamora begav sig i riktning mot flamman. På avstånd såg han ett ljus O-format föremål. Vid sidan observerade han ett par gestalter som såg ut som barn i vita overaller. Zamora steg ur bilen och begav sig mot föremålet. Då hörde han hur det starka ljudet kom tillbaka, och han såg flammor slå ut under föremålet, som höjde sig från marken.

Polismannen såg vad som verkade vara en symbol mitt på föremålet och beskrev denna.

En amerikansk ufolog, Larry Robinson, har kanske kommit på vad Zamora faktiskt såg. I mitten av 60-talet fanns det, upplyser han, en ballong som gjorde reklam för företaget International Paper och färdades över flera delstater. Företagets logotyp är mycket lik det tecken som Zamora sade sig ha sett på det okända föremålet. Besättningen på ballongen berättade efteråt en del händelser från färden, bland annat att de vid en landning trodde att de skulle bli attackerade av en polisman. De hörde sedan att polisen trott att han sett en rymdfarkost.

International Papers logotyp och en avbildning av det tecken som Zamora berättade att han sett.

En kristen politiker om djurskydd

"Mats Odell (kd) tycker att det är hemskt att djurrättsrörelsen har fått en sådan genomslagskraft i Sverige. 'Snart vill de väl lägga älgen i ambulansen efter bilolyckan', säger han."

Ur Humanisten nr 4, 1999.

Soppa

Torbjörn Fagerström, som är professor i teoretisk ekologi i Lund, har retat upp sig på att homeopatin har ett högre anseende nere i Europa än i Sverige. Eftersom han är kolumnist i DN, fyllde han den 2 februari sin spalt med reaktioner på "ett meddelande från Bryssel" att på gårdar där man odlar ekologiskt får inte etablerade metoder att bota sjuka djur användas utan att man först provar homeopatiska metoder.

Bryssel förknippar man ju med EU, men om detta påbud har något med EU att göra framgår inte av Fagerströms text. Kan-ske är det enbart avsett för belgiska lantbruk.

Vad homeopati går ut på tycks Fagerström inte veta. Han skriver om "en uppsättning behandlingar och preparat" och meddelar att man i 200 år inte kunnat ge belägg för att de homeopatiska metoderna fungerar. Eftersom homeopatin tas på allvar nere i Europa, torde Fagerströms påstående vara oriktigt. Kanske räknar han bara med undersökningar som har gett ett negativt resultat. I Sverige gjordes för många år sedan en pseudovetenskaplig undersökning. Man undersökte homeopatiska mediciner kemiskt och konstaterade att de inte innehöll några ämnen som kunde bota. Ingen klinisk undersökning gjordes. Homeopater-na har aldrig påstått att medlen verkar kemiskt, utan säger att de får en förhöjd verkan genom potensering, dvs stark utspädning. Den svenska undersökningen saknade alltså helt och hållet vetenskapligt värde.

Givetvis strider homeopatin mot den idag dominerande naturvetenskapen, där man inte räknar med annat än materiella krafter. Men det betyder inte att den måste vara oriktig.

Jag har dåliga kunskaper om homeopati och forskningen kring den. Men Fagerström vet tydligen ännu mindre. Han räknar homeopatin till new age: artikelns rubrik är "New age botar inga juverinflammationer".

Jag har inte tidigare sett att homeopatin räknas som en new age-företeelse. Den är ju faktiskt också äldre än "nya tidsåldern". Men Fagerström talar i sammanhanget om ett kunskapsideal som är grundat i ett new age-inspirerat natursvärmeri, vad han nu kan mena med det

Det är tyvärr en förfärlig soppa som Fagerström har rört ihop under new age-rubriken. Jag reagerar mot hans nedsättande ton eftersom jag vet vilka värden som finns i new age-rörelsens ursprungliga, seriösa variant.

SM

Kerstin Stina Carlsson:

Mystik behöver inte vara mystisk

”Mystik är en mänsklig erfarenhet som inte är begränsad till själva religionen. Den är ... höjdpunkten i varje människas sökande efter fullkomning, äkthet och självförverkligande.”¹

Ovanstående citat av William Johnston går att hitta i hans bok ”Se med kärlekens öga”, och jag tycker att det på ett mycket bra sätt talar om vad vi människor går miste om, när vi antingen inte bryr oss om eller också förnekar mystiken.

Mystik är enligt Johnston en ”djupt mänsklig erfarenhet, som man återfinner i *alla* kulturer och i *alla* tider”. (Min kurs.) Det är också mystikernas erfarenheter som utgör den innersta kärnan i alla stora religioner. Men tyvärr har många av dem kommit väldigt långt ifrån sin ursprungliga kärna, och att det förhåller sig så med vårt kristna trossystem kan väl ingen förneka. Att det blir på detta sätt är inte svårt att förstå, om man betänker svårigheten att med ett ordinarie språk beskriva mystiska erfarenheter. Därför har mystikerna använt sig av ett mycket bildrikt och symbolspäckat språk. Om man sedan tolkar detta språk bokstaveligt, kan det ju inte resultera i annat än missförstånd. Så har ofta skett när man tolkat skriftliga urkunder som t ex. Bibeln. Det räcker inte med en bokstavstrogen tolkning av Bibeln! Den måste också förstås som en myt. Om detta kan man läsa t ex i boken ”Äktenskapet mellan öst och väst” av Bede Griffiths. Bland mycket annat tankvärt i denna bok finns också intressanta tolkningar av bl a skapelsemyten, paradismyten och myten om det förlovade landet.

Har mystikernas erfarenheter i stället vidarebefordrats enligt en muntlig tradition, är möjligheterna till missförstånd också väldigt stora. Mystikern berättar för A, som sedan berättar för B, som sedan berättar för C. När berättelsen sedan nått till nr 15 eller 16 i den alfabetiska ordningen, kan man nog vara ganska säker på att den inte längre har den ursprungliga ordalydelsen. Tar man hänsyn till dessa förhållanden, när man tolkar religiösa skrifter, förefaller det mig så onödigt med allt historiskt och teologiskt hårklyveri. Ursprunget och sanningen om vår andlighet står att finna hos mystikerna var de än har eller har haft sitt ursprung, och det är *deras erfarenheter som måste erkännas och tolkas*. Det vore verkligen dags att inse detta och bortse från alla teologiska påbyggnader som finns speciellt i den kristna traditionen. Dessa påbyggnader har nämligen fått till följd att man enbart tycks vara inriktad på att se vad som skiljer de olika religionerna åt och blir blind för vad som är gemensamt, nämligen *den mystiska kärnan*. Och vad har inte denna inställning på skillnader fört med sig av elände världen över? När man ser detta elände, är

det också lätt att förstå varför så många människor tar avstånd från allt vad religion heter. Men vi är alla religiösa² människor och om vi inte på något sätt får ge uttryck åt denna vår religiositet förefaller livet tomt och meningslöst och det får till följd att vi försöker fylla det med allt möjligt annat³ vilket också leder till elände av olika slag. Därför skulle en annan livsinriktning enligt William Johnstons inledande citat kunna få till följd mycket goda förändringar både för den enskilda människan och för jordens andra varelser. Det skulle också kunna leda till en *interreligiös andlighet*. Allt annat håller ju i snabb takt på att internationaliseras. Det behöver också ske på det religiösa området. I stället för att bromsa denna utveckling genom att framhålla den egna religionens förträfflighet framför alla andras, skulle religionerna världen över kunna samarbeta för en sådan interreligiös andlighets framväxt; en andlighet byggd på sann mystik.

Mystiker över hela världen har haft en fönimmelse av att de tillhör något större, att allt hör samman och att de också är en del av detta större sammanhang. För att uttrycka detta i panenteistiska termer så upplever de att *Gud är i allt och allt är i Gud*. Men detta har också missförstått. Man har tolkat det som om naturfolken har dyrkat stenar, träd och andra naturföremål som om dessa föremål vore gudar. Men det är i stället så, att många av naturfolken aldrig förlorat känslan av att vara ett med allt. Därför erfar de att ”Den store Anden” (indianernas namn på Gud) inte är en utanförstående Gud⁴ utan att denna stora Andes kraft finns i allt, t o m i stenar och träd, därför att dessa föremål liksom vi själva är en del av Skapelsen. Aposteln Paulus säger precis samma sak: ”Ty i honom är det vi lever, rör oss och är till” (Apg. 17:28). Varför duger det när Paulus säger det men inte när naturfolken säger samma sak? Och drar man ut konsekvenserna av detta måste naturfolkens symboler för ”Den store Anden”, eller med vårt språk Gud, vara lika goda föremål för dyrkan, tillbedjan och ritualer som alla de föremål och symboler som t ex den kristna kyrkan eller andra i västvärlden accepterade trossystem ansett värddiga att dyrka och ha ritualer kring.

I sin bok ”The Coming of the Cosmic Christ” har Matthew Fox⁵ uttryckt nödvändigheten av att bortse från de skillnader som finns inom de olika religionerna med följande ord: ”Det finns i realiteten ingen luthersk sol eller taoistisk måne, ingen judisk ocean eller romersk-katolsk skog. Vi måste leva efter denna

insikt, ju förr desto bättre.”

I samma bok låter Matthew Fox den kosmiske Kristus ge mänskligheten följande budskap:

”Lyssna till den kosmiske Kristus – den kosmiska Visdomen – som kallar samman Guds barn. Kom och drick av det vatten som tillhör alla. Drick av min Visdom, men hämta den från er egen unika källa. Låt taoisterna dricka, och muslimerna, låt judar och buddister dricka, ursprungsfolken och de kristna dricka och säg mig sedan: Vad har ni druckit? Hur djupt har ni tagit till er min livgivande dryck? Vilken visdom når som det rinnande vattnet ut till andra från ert eget innersta? Vad har ni som mina avbilder, mina Kristusmänniskor, mina medskapare på jorden, som ni kan dela med andra? Vad har ni av medkänslans ’rinnande olja?’ – *Jag är trött på era religionskrig, er uppdelning i bekännelser och sekter; era ’korståg’ som bara är tecken på disharmoni. Jag längtar efter harmoni.* (Min kurs.) Om ni måste tävla med varandra, gör det då om vem som kan dela med sig mest och vem som med störst generositet kan ge vidare sin visdom. Be tillsammans. Skapa och hela tillsammans. Fira gudstjänst, tacka och lova. *Men använd inte längre religion till att splittra och söndra.* (Min kurs.) Använd religionen till vad den är till för: att binda människor samman med Moder jord, till medmänniskans välsignelse och kontakt med den mystiska och livgivande underström som är jag – och som ni alla har del i. Prisa varandra. Prisa jorden. När ni gör det prisar ni mig.”

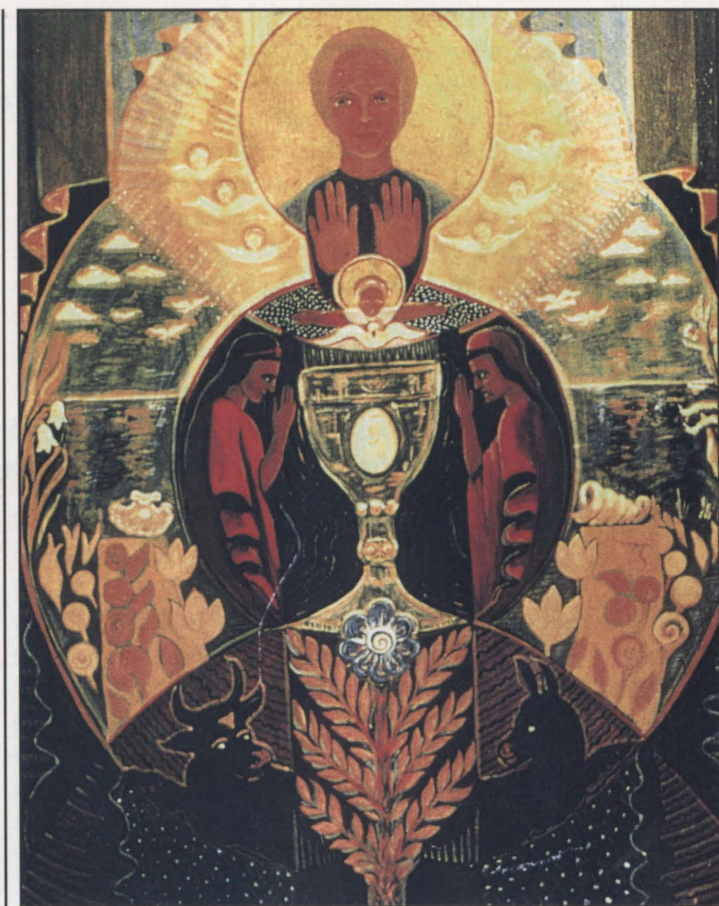
Varje gång jag läser och ”tar in” detta storartade budskap till oss från den kosmiske Kristus reser sig håret på mina armar och rysningar av välbehag känns utefter ryggraden. I förhoppning om att framkalla detta fenomen även hos andra får den kosmiske Kristus än en gång komma till tals och nu med förslag till hur vi skulle kunna fira gudstjänst.

”Kom till mig alla ni som är tyngda av brist på lovsång, skönhet och visioner i era liv. Se er omkring, se uppåt mot stjärnhimlen och ut över det vida havet. Tänk på den kosmiska utvecklingshistoria som gett er ett hem på jorden och hur märkligt och underbart det är att ni blivit födda och fortfarande lever. Kom samman till den stora kosmiska gemenskapen till glädje och lovsång för att släppa taget och läka varandra, tillsammans gå in i de djupa mysterierna och dela det glada budskapet, bryta universums bröd och dricka kosmiskt vin. Fatta mod och låt era gudstjänster göra er starka igen. Låt er aldrig mer bli uttråkade. Skapa fram ert innersta och framskapa världen med hjälp av evangeliet och era visioner. Ge uttryck för er känsla att ni är ett mikrokosmos i ett oändligt makrokosmos. Kom med era kroppar, er lekfullhet, ert mörker och er smärta. Samlas. Samlas verkligen – och låt er inte splittras. Men lär er att inte ta något för givet, utan ta varje enskilt steg tillsammans. Bli ett folk, ett enda!”

Originaltexterna till den kosmiske Kristus’ budskap finns på sidan 245 resp. sidan 227 i den tidigare nämnda boken ”The Coming of the Cosmic Christ”. Den svenska översättningen är gjord av Marianne Blom och återfinns i hennes debattbok ”Ut ur Lustgården” sidan 44 resp. sidan 42.

För mystikintresserade läsare kan alla ovan nämnda böcker rekommenderas liksom även ”Guds födelse i människan” av Erwin Bischofberger och Christel Eklöf.

E-post: kerstin-stina@alfa.telenordia.se

Den öppna förlåten

Denna bild skildrar det som kommer till synes när vår andliga blindhets mörka förlåt dras ifrån. Guds eviga nedstigande i materien.

De människor som är öppna för undret står beredda att ta emot det.

Det gudomliga mottas symboliskt i kalken.

Hela skapelsen, himmel och jord, luft och vatten, växter och djur, jublar tillsammans med människorna vid detta möte.

Astrid Nyström (bild och text)

1 För närmare definitionsförsök av begreppet mystik, se Sökaren nr 3, 1998, artikeln ”Är mystik vetenskap?”

2 Ordet religiös kommer från det latinska verbet re-ligare som betyder att återknyta eller att binda samman. Grundbetydelsen av adjektivet religiös blir följaktligen att man ”är beredd att eller är villig att” återknyta till Gud, Sanningen, Öändligheten, Det Obeskrivbara eller hur vi nu vill kalla detta ursprung. Grundbetydelsen av adjektivet religiös är alltså inte att blint anamma en religion eller en lära utan i stället att eventuellt med hjälp av en religion eller en lära finna en lämplig väg för ett återknytande till Gud. Sann religiositet skulle alltså inte alls behöva bestå av alla de yttre åthävor man ibland ser prov på. Det räcker med att man i sitt inre är inställd på en förening eller ett återknytande till sitt ursprung.

3 Se art. ”Det inre Manhattanprojektet” Sökaren nr 4, 1999.

4 Jung har sagt att ett bra sätt att förlora sin själ på är att förlägga Gud utanför sig själv.

5 Kontroversiell amerikansk munk, teolog och präst, som det tidigare skrivits om i Sökaren nr 2, 1994, sidan 36: ”Matthew Fox, kristen rebell och nytänkare” av Jan Vintilescu, och nr 6, 1995, sidan 10: ”Vårt gemensamma skapande”.

Kerstin Stina Carlsson

Mystik eller lyckopiller?

”Den skönaste upplevelse vi kan ha är den mystika. Den för vilken denna känsla är främmande, den som inte längre kan förundras och stanna upp i vördnad, är så gott som död.”

Albert Einstein

För Sökarens läsare kan citatet ovan låta ganska välbekant, eftersom det har förekommit ganska nyligen i två artiklar i denna tidskrift.¹⁾ Det inleder också introduktionskapitlet i Stanislaw Grofs²⁾ senaste bok ”The Cosmic Game” (Det kosmiska spelet) med undertiteln ”Exploring the Frontiers of Human Consciousness” (Att undersöka det mänskliga medvetandets gränsområden) och den boken är den huvudsakliga källan till denna artikel. Därför kan det följande också tjäna som en presentation av bokens budskap, men det urval jag gjort för denna framställning är naturligtvis färgat av det som jag personligen finner mest angeläget att lyfta fram.

I introduktionen ställer Grof många av de mest fundamentala frågor, som människan sedan urminnes tider har ställt sig, t.ex. Hur uppstod universum? Är världen, som vi lever i, enbart en produkt av mekaniska processer? Kan vi anta att det existerar en överlägsen kosmisk intelligens, som är ansvarig för Skapelsen och Kosmos evolution? Kan den materiella verkligheten enbart förklaras av naturens lagar eller involverar den krafter och principer som gäcker sådana beskrivningar? Vilken är relationen mellan liv och materia och mellan medvetandet och hjärnan? Hur ska vi förstå den uppenbara konflikten mellan gott och ont, mysteriet karma och reinkarnation och problemet med livets mening?

Det som Grof lagt ner störst intresse på under sin karriär som psykiater och forskare, är studiet av icke-ordinära medvetandetillstånd, vilka rätt förstådda och understödda kan resultera i *psykosomatiskt helande, andligt uppvaknande, positiv transformation av personligheten och en evolution av medvetandet*.

Holotropiska sinnestillstånd

För att skilja de eftersträvarsvärda icke-ordinära medvetandetillstånden från sådana som kan betecknas som sjukliga och inte har de ovan uppräknade positiva följderna, har Grof myntat begreppet *holotropiska* för de tillstånd som kan föra med sig psykiskt och andligt helande. Holotropisk betyder egentligen ”att

röra sig i riktning mot helhet” och kommer från grekiskans holos = hel och trepain = att röra sig mot eller i riktning mot något. Grof anser nämligen att vi i vårt ordinära dagsmedvetande identifierar oss enbart med en liten del av det vi egentligen är och således inte heller använder ”hela” vår kapacitet utan behöver ”röra oss i riktning mot” denna helhet, och det kan t.ex. ske i de holotropiska medvetandetillstånden. Dessa skiljer sig i hög grad från de vanliga, och om man inte känner till vilka uttryck de kan ta sig, kan de naturligtvis lätt förväxlas med sjukliga processer i hjärnan som kan ha orsakats av t.ex. förgiftningar, infektioner, degenerativa processer eller cirkulationsproblem.

De holotropiska tillstånden karakteriseras av en speciell sorts medvetandeförändring och kan också vara förknädd med förändringar av perceptionen hos samtliga sinnen, intensiva och ofta ovanliga känslor och djupgående förändringar i tankeprocesserna. De kan också föra med sig flera olika psykosomatiska förändringar och okonventionella former av uppförande. Man kan också uppleva att andra dimensioner av verkligheten gör sig påminda på ett både intensivt och överväldigande sätt, men samtidigt förlorar man inte helt kontakten med den vanliga verkligheten utan upplever så att säga två verkligheter på samma gång.

De känslor man kan ha i samband med de holotropiska tillstånden går långt bortom gränserna för det man vanligtvis upplever. De varierar från extatisk hänryckning, himmelsk salighet och ”en frid som övergår allt förstånd” till upplevelser av bottenlös rädsla, överväldigande vrede, yttersta uppgivenhet, förtärande skuld och andra former av extremt känslomässigt lidande. Intensiteten i dessa smärtsamma upplevelser tål att jämföras med några av världsreligionernas beskrivningar av helvetet.

En särskilt intressant aspekt som de holotropiska medvetandetillstånden för med sig, är deras effekt på tankeprocesserna. Intelletet är inte påverkat men det fungerar på ett sätt som är påtagligt annorlunda än dagsmedvetandets tankeprocesser. Man kan få djupa psykologiska insikter som rör ens

egen personliga historia, sina omedvetna krafter, sina känslomässiga svårigheter eller mellanmänskliga problem. Man kan också få extraordinära insikter som exempelvis kan handla om olika aspekter av naturen och kosmos och kan överskrida den utbildning och den intellektuella kapacitet man har i det vanliga dagsmedvetandet. Men de utan jämförelse allra intressantaste insikterna som blir tillgängliga i de holotropiska medvetandetillstånden rör sig runt filosofiska, metafysiska och andliga frågor, och det är kring utforskandet av dessa insikter som Grofs intresse har koncentrerats.

Helig teknologi

Sådana transformerande icke-ordinära medvetandetillstånd som de ovan beskrivna har under tidigare tidsperioder i vår historia alltid ansetts eftersträvarsvärda, och man har med olika medel försökt framkalla dem. Därför använde man också i de forntida och ursprungliga kulturerna en sorts ”helig teknologi”, som t.ex. rytmiskt ljud från trummor, skullror, klockor eller gongonger, mässande sång, rytmiskt dansande, förändringar av andningen och särskilda övningar i medvetenhet. ”Den heliga teknologin” kunde också inkludera långvarig isolering från sinnesintryck och social gemenskap, fastande, sömnberövande, andningsuppehåll genom att man sänktes ner i vatten och till och med drastiska fysiska åtgärder som t.ex. åderlåtning, kraftfulla laxativ och andra reningar och t.o.m. tillfogande av allvarlig smärta. En speciellt kraftfull teknik har varit användningen av psykedeliska växter och substanser.

Dessa sinnesförändrande tekniker har spelat en mycket stor roll i människans andliga och rituella historia och för invigningsriter och andra riter hos ursprungsbefolkningar. För schamaner har framkallandet av holotropiska medvetandetillstånd varit absolut oundgängliga. Dessa tekniker utgjorde också den viktigaste beståndsdelen i de forntida döds- och återfödelsemysterierna som uppfördes i olika delar av världen och var speciellt ymnigt förekommande i medelhavsområdet. Experiment med holotropiska sinnestillstånd har också varit av primär betydelse inom världsreligionernas mystika grenar. Dessa esoteriska traditioner har utvecklat en stor variation av ”heliga teknologier” för att åstadkomma holotropiska upplevelser. Dit hör olika former av yoga, meditation och koncentrationsövningar, mässande i många tonarter, dervischernas virvlande danser, asketiska övningar, de kristnas Jesusbön och mycket, mycket annat.

De sinnesförändrande teknikerna har under vår tid utökats avsevärt, och till dem kan nu också räknas sådana ”moderniteter” som frigörande andning, hypnos, primalterapi, ”re-birthing”, holotropisk andning och biofeedback.

Mystik, inte psykos

Det är också viktigt att komma ihåg, att holotropiska medvetandetillstånd av varierande djup och längd kan uppstå spontant utan något specifik anledning och ofta mot den inblandades vilja. Eftersom modern psykiatri inte skiljer mellan mystika eller andliga tillstånd och psykotiska upplevelser, diagnostiseras människor som upplever sådana tillstånd oftast

som psykiskt sjuka, blir hospitaliserade och utsatta för rutinmässig dämpande farmakologisk behandling. Men om dessa tillstånd blir riktigt förstådda och de individer som går igenom dem blir hjälpta av erfarna vägledare, kan, som redan nämnts, sådana upplevelser få mycket positiva resultat.

Erfarenheter och upplevelser i de holotropiska medvetandetillstånden har varit huvudkällan till de kosmologier, mytologier och religiösa system som har beskrivit kosmos och existensens andliga natur. De är nyckeln till förståelse av mänsklighetens andliga liv från schamanism till världens stora religioner. Men framför allt ger de praktiska riktlinjer för en *rik och tillfredsställande livsstrategi som gör det möjligt för oss att på ett fullödigt sätt förverkliga vår kreativa potential*. ”På grund av detta är det viktigt att västerländska vetenskapsmän befriar sig från sina materialistiska fördomar och låter de holotropiska medvetandetillstånden bli föremål för systematisk och opartisk forskning.” (Citat från Grof.)

Här kommer alltså Grof med samma förhoppning som Peter Russell i sin bok ”På randen till framtiden”, där han föreslår ett nytt inre Manhattanprojekt,³⁾ ett projekt som skulle vara en stor satsning på medvetandeforskning. Även Abraham Maslow⁴⁾ har betonat vikten av en sådan forskning, och under sin tid som verksam psykiater forskade han om det han kallade *peak experiences* (toppupplevelser) och dessa kan i allt väsentligt jämföras med en mystik upplevelse.

Medvetandeforskning

Är inte tiden äntligen mogen nu för en allvarlig satsning på medvetandeforskning? Kanske kunde också en sådan satsning åtminstone delvis omintetgöra läkemedelsindustrins allt större makt över våra själar. Är det verkligen förenat med sunt förnuft och rationellt tänkande att alltmera överlämna sin själ till den otroligt snabbt växande läkemedelsindustrin och stoppa i sig allt fler piller vilka förespeglas hjälpa mot det mesta? Om vi tror på allt det som läkemedelsindustrin säger sig kunna avhjälpa med sina piller, som ofta har svåra biverkningar, tror vi också på den hittills helt obevisade tesen att vi enbart är biologiska varelser. Att detta skulle vara fallet är hittills lika obevisat som dess motsats, att vi även är andliga varelser. Så varför inte börja lyssna på Stanislaw Grof, Peter Russell, Abraham Maslow eller vem som helst, som varit med om och inser de mystika erfarenheternas kraft till positiv förändring av livsinställning och som även kan medföra en inre frid, som inget lyckopiller i världen kan åstadkomma. Många har försökt uttrycka denna förändrade livskänsla, såsom t.ex. Paulus, ”en frid som övergår allt förstånd” eller poeten William Blake⁵⁾ ”att se världen i ett sandkorn”, d.v.s. inse att allt hör samman, är beroende av vart annat och att mirakler inte är några trollkonster utan något vi har runt omkring oss varje dag, om bara våra ögon öppnas för dem och vi verkligen börjar se dem.

Visioner av livets djup

Om det vore så att de visioner som grundarna av de flesta stora religioner har haft, enbart skulle vara uttryck för fel i hjärnan, är det i så fall svårt att förstå och förklara det inflytande dessa

”sjukdomar” haft under århundraden på milliontals människor världen över. Lika svårt är det att förklara all den storslagna arkitektur, konst och litteratur som dessa visioner har inspirerat till. Det finns heller inte en enda förindustriell eller forntida kultur, där inte andliga ritualer och andligt liv spelat en avgörande roll. Den västerländska psykiatris och psykologins nuvarande sätt att se genom ”sjukdomens lins” på sådana andliga visioner, insikter och uppenbarelser, sjukdomsförklarar således inte enbart tidigare mänskliga samhällens andliga utan också dess kulturella liv och det enda undantaget från dessa ”sjuka” samhällen skulle i så fall vara den industrialiserade västerländska kulturens utbildade elit, som delar denna materialistiska syn på världen och därmed också på människan.

I ljuset av denna vetenskapliga materialism skulle då också de människor som tar dessa visioner, insikter och uppenbarelser på allvar, vara utbildade, utsatta för villfarelser och känslomässigt omogna.

Alla förindustriella kulturer insåg de holotropiska sinnestillståndens stora värde, och mycken tid och energi lades ner på att upptäcka effektiva och säkra vägar för att framkalla dem. De hade djup kunskap om dessa tillstånd, odlade dem och använde dem som det viktigaste medlet för sitt rituella och andliga liv. Dessa kulturens världssyn omfattade således inte bara upplevelser och erfarenheter gjorda i det normala medvetandetillståndet utan också de insikter som gjorts i djupa visionära tillstånd. Modern medvetandeforskning och den transpersonella psykologin har visat att många av dessa upplevelser är autentiska avslöjanden av vanligtvis dolda dimensioner av verkligheten och att de inte kan avvisas som sjukliga. Så istället för att avfärda de förindustriella kulturerna som okunniga och naiva och framhålla överlägsenheten hos den materialistiska vetenskapen, så är det i stället denna vetenskap som är djupt okunnig när det gäller de holotropiska medvetandetillstånden.

Är det sedan någon i vår ”högtstående” västerländska kultur som får en andlig erfarenhet av den sort som inspirerat varenda en av de stora världsreligionerna, blir troligen han eller hon skickad till en psykiater. Detta har också hänt vid ett flertal tillfällen, och människor som haft intensiva andliga genombrott har blivit förda till psykiatriska sjukhus, hospitaliserade, utsatta för dämpande medicinering och t.o.m. chockbehandlats. De har dessutom fått psykopatologiska stigmatiserande sjukdomsstämplor som sedan följt med dem resten av deras liv.

Medvetandet och hjärnan

En av de frågor rörande existensen, som återfinns i introduktionskapitlet och som jag skrev om i inledningen till denna artikel, gällde förhållandet mellan medvetandet och hjärnan. I ett annat avsnitt går Grof närmare in på denna frågeställning, och han använder där en liknelse som jag tycker är till stor hjälp för att bättre förstå detta förhållande. Grof föreslår nämligen att vi kan se hjärnan som en TV-apparat och vårt medvetande som det program som TV-apparaten förmedlar. Och precis som det är omöjligt att hitta TV-programmet inuti TV-apparaten, så är det omöjligt att hitta medvetandet inuti våra hjärnor. Så här skriver Grof: ”Att medvetandets ursprung skulle

vara materia har man bara antagit som ett tydligt och självklart faktum baserat på tron på materiens överhöghet i universum. Under vetenskapens hela historia har inte någon enda lyckats komma med en godtagbar förklaring till hur medvetandet skulle kunna frambringas av materiella processer eller kommit med något livskraftigt förslag till lösning av detta problem.”

Faror?

Det skulle finnas mycket mera av intresse att skriva om i detta sammanhang, och som förmärkts har jag inte alls berört de varningar man ibland hör talas om i samband med ”den heliga teknologin”. Grof skriver inte heller något om att ”teknologin” som sådan skulle vara farlig, men han påpekar gång på gång nödvändigheten av att se de holotropiska medvetandetillstånd som kan bli följden av de ”heliga teknologiernas” användning, ur en annan synvinkel än vad man nu gör. Och personligen tror jag, att den största faran i vår västerländska och materialistiska kultur inte ligger i användandet av ”teknologierna” utan i okunskapen om vilka uttryck de holotropiska medvetandetillstånden kan ta sig. Därför blir de felbedömda och undertryckta i stället för bejakade, vilket naturligtvis kan leda till att de positiva effekterna av dem helt uteblir. Är man sedan inte tillräckligt motståndskraftig mot de neurologiska medicinernas starka biverkningar, kan man verkligen råka illa ut, men inte på grund av de andliga övningarna eller de holotropiska medvetandetillstånden utan på grund av följderna av en destruktiv behandling av dessa tillstånd.

Så varför ändå inte avsluta denna artikel med några rader ur Peter Russells ”På randen till framtiden”, där han hoppas, att vi snart ska finna en allmänt accepterad ”andlig teknik” för att frigöra människan. Att en sådan frigörelse skulle kunna ske genom intagandet av diverse piller, anser jag ytterst osannolikt.

Så här skriver Russell: ”Det faktum att vi inte kan se någon uppenbar väg, betyder inte att den inte existerar. Den kan ligga dold i någon process som bara ett fåtal personer känner till. Den kanske plötsligt står klar för någon som ägnar sig åt en viss meditationsteknik som ännu inte är så välkänd. Det kan också vara en förening av olika metoder eller den kan finnas i en process som vi ännu inte har upptäckt.” Så låt oss hoppas, att det snart ”går upp ett ljus” för någon när det gäller ”den andliga teknologin”. Men till dess kanske vi kan följa Lao-Tsus råd: ”Använd ditt inre ljus för att återfå din klarsyn.”

E-post: kerstin-stina@alfa.telenordia.se

- 1) Se Sökaren nr 3, 1998 ”Är mystik vetenskap” och nr 3, 1999 ”Ditt sjätte sinne”.
- 2) Om Stanislav Grof och hans viktiga arbete har det funnits flera artiklar i Sökaren, allra senast i nr 6, 1999.
- 3) Se ”Det inre Manhattanprojektet” i Sökaren nr 4, 1999.
- 4) Abraham Maslow var en amerikansk psykiater och forskare som bl.a. skrev många läsvärda böcker. Ingen av dem finns tyvärr på svenska. Maslow dog 1970.
- 5) Se ”Är mystik vetenskap?” i Sökaren nr 3, 1998.

Det goda, det sanna, det sköna

Författaren Alexander Solsjensyn tar i sitt nobeltal upp Fjodor Dostojevskijs ord om att endast det sköna kan rädda världen.

Också den grekiska filosofen Platon (427–348 f Kr) ser det goda, det sanna och det sköna som de ideal människan bör sträva att förverkliga i sitt liv. I sin skrift *Symposium* låter han Diotima skildra den andliga invigningens högsta grad: när människan lär sig att gå från kärleken till de enskilda sköna tingen och varelserna till kärleken till *det sköna i sig*, dess väsen, som är det hav ur vilken hela universum uppstår.

Den invigde är omättlig i sin strävan efter vishet, efter att gestalta det sköna i sina tankar och handlingar till dess han förmår fatta det absolut sköna och förenas med det. Först när människan har fått den blick med vilken det sköna måste ses kan det bli möjligt för henne att föda och alstra inte

fromma bilder av dygd utan verklig och sann dygd; först då har hon nått sanningen. Det är gudsfödelsens under.

En annan grekisk filosof, Euklides från Megara (ca 400 f Kr) hävdade att den sanna verkligheten, den som är evig och oförstörbar, är ett med det goda. Också han talade om den utveckling som går från att se den synliga skönheten till att älska det osynliga absoluta Sköna.

En nutida anonym själsfrände till de grekiska filosoferna skriver:

Det vackraste, det saknar ord
och det ej målas kan;
och dock det lika verkligt är,
fast ej dess form man fann.

Astrid Nyström

Bengt Petersen

om livet

LIVBOJAR OCH GIFTPILAR

Våra handlingar kan bli giftpilar in i en människas inre. De kan också vara livräddande, bli till en livboj för en hjälplöst sjunkande. Långt efter att vi glömt, kanske avlidit, lever våra handlingar kvar och sprider sina verkningar långt in i framtiden.

När jag var barn och gick i skolan hade jag många och svåra problem, glömde göra läxor och glömde böckerna hemma. Den stränga lärarinnan gav mig en förintande blick och sa: jag är inte alls förvånad. Men om du inte hade glömt, då hade jag blivit förvånad. Alla skrattade.

Som vuxen uplevde jag många svårigheter på min arbetsplats. En dag gick jag genom fabriken, tyngd av mina bekymmer. En annan lite äldre kille gick upp vid min sida och la en arm om mina axlar. Utan ett ord.

Ett giftpilsminne och ett livbojsminne. Det ena minnet smärtar och det andra gläder och båda kan få mig att vilja gråta.

ATT VARA MÄNNISKA

Att vara människa är att lida av alltings hemlösa längtan, när aftonens bleka tystnad sakta faller, de regnvåta bladen skälver och den svala vinden viskar sina hemligheter. Det är att lida av vetskapen om alltings förgänglighet, att vara plågsamt medveten om dödens ständiga närvaro i livets alla stunder, den svarta skuggan i solen, ändå älska hela det sjudande livet, dess härlighet och skönhet. Att vara människa är att vara ensam mitt i den skrattande och pratande gemenskapen, ändå vara sammanbunden med de andra genom skira, bräckliga trådar som inte märks förrän de en gång smärtsamt brister. Det är små stora ögonblick av tillitsfull och nära gemenskap och att sedan ensam möta döden.

JAG MINNS DIG SOM ÄLSKADE

Så länge allt kan växa och grönska, så långt sträcker livet ut sina händer och smeker dig sommarmjukt, skänker dig sin livsdoft och viskar med vindens röst: Var inte orolig. Jag lever än, mitt barn. Jag minns dig som älskade.

NÄRA INTILL ALLT

Var trogen mot dig själv och ditt blommande liv, glöm det förflutnas vissnande ros och framtidens omogna äpple. Var redo att möta varje sekund med öppna ögon och öppna händer. Lev i osäkerhet: Vägen kan brista och ljuset kan slockna, men nära intill allt blommar ditt liv som en mogen frukt. Du vet att inget är säkert i livet utom döden och den möter du aldrig.

VI MÅSTE TRO

Vi måste tro att alla brustna speglar en gång ska helas och att alla bilder som vattenytan speglat och utplånat i stormiga tider ska komma åter. Vi måste tro att alla ljusa drömmar och ljuva förhoppningar som blivit till aska en gång ska resa sig ur tidens glömda grav och komma igen som glömda vänner. Vi måste tro att det någonstans har funnits ren och vit snö som aldrig smutsats av människofötter. Vi måste tro att inget av allt som händer och sker går förlorat även om allt går förlorat.

ÖVER GRÄNSEN

Vägarna var många mot gränsen. Några kom över, andra inte. Porten var så trång. De fick böja sig, göra sig små som barn eller ännu mindre, som insekter. Eller ännu mindre, som ingenting. Många fick vända om.

TILLÄGNAN

För dem som sett allt men som fortsätter att se, de i all tysthet förgråtna, de i folkhemmets dolda rum begravnade. För dem vars liv krossats ett otal gånger men som lever ändå, de som ler inåtvänt mot en fjärran sommar och som anar att mörkret döljer ett leende.

För dem, i all enkelhet.